

HEISMONTØREN

Nr. 2-2008 Årgang 40

Medlemsblad for Heismontørenes Fagforening

Leder av HMF, Rune Larsen

Det er nå signaler i samfunnet om at den hete høykonjunkturen er i ferd med å avta, og det må ikke komme som en overraskende om vi om en stund får en kurve som flater ut og tipper litt nedover.

Flere indikasjoner i samfunnet tyder på dette.

Det blir en spennende sak å følge hvordan byggebransjen generelt vil håndtere en slik situasjon, som har mange innleide utenlandske arbeidere.

Prisstigning på oljeprodukter vil også være en utfordring. Drivstoffprisene når stadig nye høyder. For mange serviceaktører i landet fører dette til høyere utgifter for bruk av biler i jobben. Dette må selvfølgelig godtgjøres på et vis, sammen med andre økte avgifter for biler, på flere områder.

Transportnæringen kan jo heller ikke stoppe opp på grunn av drivstoffprisøkning.

Drivstoffprisen er jo i seg selv ikke noe krise, men om det fører til et bedre miljø, som et miljøtiltak, kan nok de lærde strides om. Fører det til mindre bruk av bil, og dermed mindre utslipp av «dritt», så har det en positiv hensikt. Men bilen er noe helt annet i dag enn for 30 år siden; den er nesten som en nødvendighet for at folk og samfunnet skal fungere.

Renta stiger, boligsalget og boligprisene bremser. Hva er det med dette markedet? – Samtidig så går økonomien så det gviner etter. Norge er superrikt!

Hvorfor er det da stadig mangel på elementære ting som barnehager, sykehus, sykehjem, aldershjem, skoler osv? Og midt oppi dette står fremtredende kapitalister og syter over skattepolitikken for «oss som er rike». Skal de ha noen særrettigheter for å ikke bidra til det kollektive fellesskapet Norge?

Burde ikke de «velbemidlede» betalt mer til samfunnets fellesskap, framfor å sutre om å få betale mindre enn vanlige arbeidstakere?

Den såkalte moderne økonomien er verdt en liten fordypping for å få et innblikk i hva som er modernisering! Er privatisering av pensjonsordningen fra 1967 en modernisering?

Finansnæringen, med det som dette omfatter, er stadig i mediene ang. tusk og snusk, korrupsjon og innsidehandel på rekke og rad. Og noen mener dette måtte komme, og at det avslørte bare er toppen av isfjellet. Hva vil de politiske reaksjonene bli?

Men hva med oss, heismontører? Jo, vi har **Meningsløst gode avtaler** (ref NHO direktør) for vanlige arbeidstakere som oss!

Folketrygden og pensjoner er jo også et høyaktuelt tema for tiden, med det som har kommet frem om politikere og stortingsrepresentanter. De som har bestemt at alle andre skal få dårligere pensjonsordninger og endrede AFP ordning. Tydelig så gjelder særregler og særordninger for noen, og de «noen» er de som bestemmer rammene for resten av befolkningen!

Innhold

HMF avd/klubb	1–3
HMS	4–6
Nytt angrep på faget?	7
Forskrift om kvalifikasjoner for elektrofolk (FKE)	7–8
Ny maskinforskrift, politisk overivrighet eller oversettelsesproblemer?	8
Cruise med Marine Elevators II	9
Efter Laval-dommen?	10–11
Østfold Grand Prix	12–13
Ett år på havet	14–15
Kunnskapsløftet	16
Læringsamlinga 2008	17–19
Ferske montører	18
KONE Maxispace	20–21
Tores matspalte	21
Thyssen Twin med full elektronisk overvåking	22
Bilder	23
Fritidsaktiviteter for HMF-medl.	24
Fra sjakta	25

HEISMONTØREN

Redaktør: Geir Løkke

I redaksjonen: Tor Erik Lundberg, Jan Leirvåg, Dan Terje Rønning og Bengt-Olof Andersson

Forsidebildet: Ukjent + Geir Løkke

Nr. 2–september 2008

Redaksjonell adresse:
HEISMONTØREN
Schweigaards gate 34 f, oppgang 2
0191 Oslo
Telefon: 22 17 45 50
Telefax: 22 17 45 53
E-post: heis@heis.no

Årgang 40

Layout og foto: Redaksjonen
Ettertrykk anbefales når kilde er angitt.
Sats og trykktjeneste: 07 Gruppen AS, Oslo
Opplag: 1100
Redaksjonen er avsluttet 11. september 2008
Neste nummer: desember 2008
Neste deadline: 24. november 2008

Østfoldavdelinga

Tor Erik Lundberg

Dag Øystein Myhrer, nybakt montør

Det er lite nytt å melde fra Østfoldavdelinga etter sommeren. Før sommeren var avdelingen samlet til årsmøte hjemme hos Dag Thoresen (Kone).

Her ble det avholdt valg, informert om siste foreningsnytt samt diskutert lokale forhandlinger i de forskjellige klubbene som på den tiden ennå ikke var sluttført. Med på møtet var også Per Kruse fra nyoppstarta Access. Per, som er organisert hos oss, jobbet tidligere i Otis i Moss. Der var lokale forhandlinger sluttført med en timelønn på kroner 270,- mot at de sa fra seg neste års lokale forhandlinger.

Resten av kvelden var satt av til grilling og sosialt samvær. Det ble fest og moro for slitne gokartkjørere. Tidligere på kvelden var vi nemlig på Rudskogen og kjørte utendørs-gokart i regnvær. Resultatene fra turneringa er å lese i dette nummeret av Heismontøren.

Øivind Larsen (Reber) har kommet trygt i havn etter ett år på havet og vi ønsker ham velkommen tilbake. Vi gratulerer Dag Øystein Myhre fra Kone i Fredrikstad som avla fagprøve før sommeren. Det er snart nye prøvekandidater på både Kone og Otis.

De vil trolig ikke bli arbeidsledige med det første, da det ser ut til å være mer enn nok arbeid fremover i Østfold. Kone har for tiden hjelp fra Oslo-avdelingen for å få unna arbeidsmengden kunne Dag melde.

Det var på årsmøte interesse for å holde kurs i avdelinga i regi av foreningas studieutvalget. Det vil mest sannsynlig bli satt opp en dato i slutten av oktober. Kurset vil i første omgang ta for seg temaer som historie og overenskomst. Kurset vil vare fra klokken 12.00 til 19.00. Foreninga dekker tapt arbeidsfortjeneste, forutsatt at man er med til slutt. Det vil bli servert lunsj og middag/pizza. Regner med bra oppmøte. Invitasjon vil bli sendt ut til klubbene.

Minner også om at innebandysesongen er startet opp.

Sted: Kråkerøy Ungdomskole

Tid: Onsdag kl 15.30

Møre og Romsdal-avdelingen

Erlend Andberg

Vi har vært på samling med EL & IT-ungdom på Sørmarka og der fikk vi informasjon om hvordan det står til i diverse elektro-klubber. Det begynner å bli for stor avstand mellom lønns- og arbeidsvilkår i den bransjen. Jeg vil anbefale flere tillitsvalgte å være med på slike samlinger. Vi må få dem til å tenke mer som oss.

Vi er opptatt med at den nye forskriften, som DSB bruker, kommer i gang så fort som mulig.

Koneklubben

Roar Enerly

§1 og bransjediskusjon på oppfølging av utenlandske montører (UM) har tatt mye tid og krefter både lokalt og sentralt, men har omsider satt mal for fremtidig handtering av disse. Det ble vist stort engasjement blant medlemmene som satte et massivt press på HLF og endte opp i en henstilling til HK v/ Geir Hansen og et bransjevalg som skal se på utdanningsforløp og kompetansenivå til UM.

Neste store bransjesak blir flytting av en del heistyper inn i maskindirektivet, noe som skaper stor aktivitet både i HLF og HMF, med forhåpentligvis felles interesser.

Årsmøte 7. mars for montørklubben vedtok krav til bedriften ang tilsyn og handtering av UM samt økt sparing til montørklubbens pensjonsfond og andre proforma saker som regnskap og valg

Styreseminar på Vetre 3.-4. april tok for seg følgende saker:

Bemanning/arbeidsmengde og presiserte tilsyn av innleid hjelp iht. arbeidsmiljølov § 14-13. Det ble diskutert krav til endringer i lokale avtaler og klubbens egne krav til lokale forhandlinger. Avdelingssaker ble også gjennomgått, samt sosialt samvær med ledende avdelingsmontører.

Signalene til bedriften var entydige og skarpt formulert og ble hørt!

Neste styreseminar blir til høsten, i nov uke 48 med HMS konferanse i forkant.

Til årsmøtet i HMF ble det reist diskusjon ang. støtte til studieaktivitet lokalt fra HMF som etter klubbstyrets oppfattning var helt nødvendig og årsmøtet henstilte til at klubbene støttes.

Streikefaren ved det sentrale oppgjøret og forhold rundt AFP tilpasset ny pensjonsreform ga oss til slutt en pensjonsordning som ikke er særlig god og med en betydelig reduksjon ved tidlig pensjonering. En ganske vanlig 45-åring taper 700 000,- på det nye AFP forslaget, den som er yngre taper mer.

Forstå det den som kan: De fleste stemte JA!

Personalforumet i april for Kone Scandinavia (SCA) med representanter fra Norge, Sverige og Danmark i Sollentuna utenfor Stockholm møter ledelsen for spørsmål og diskusjoner med fellesnevner for samtlige tre land og for alle yrkesgrupper. Bruken av subcontractors i KONE SCA sto høyt opp på dagsorden. Ledelsen sier her at faste ansettelser er å foretrekke!

Employee Forum, konsernfaglig samarbeidsutvalg, forgår i september og tar for seg diskusjoner på overnasjonalt / EU-nivå. Dag Thoresen reiser som klubbens representant med sekken full av kritiske spørsmål til konsernledelsen.

Lokale forhandlinger: Krav overlevert og mottatt med stor avstand.

Krav som lønn, variert arbeid, økt OTP og andre korrigeringer i lokalt avtaleverk er fremmet etter flere møter på klubbplan, og resultatet vil vise om bedriften tar våre krav på alvor.

Nå som sluttforhandlinger pågår ser det ut til at de fleste i bransjen kan notere seg historiske tillegg, bra gjennomførte oppgjør og mange innfridde krav.

For klubben på KONE AS sin del er oppgjøret bra med 16,- i økning på servicelønn. Tilsvarende økning på de fleste akkorder gjør sitt til at snittlønn på KONE AS øker med underkant av 20,-. Nivå på vår beregningsfaktor ITE til akkordunderlag er det fortsatt uenighet om.

OTP/ITP-ordningen er også betydelig styrket. 4 % fra nyttår samt fullt innskudd i hele AFP-perioden uansett hel eller delt avgang.

Meron/innleie er blitt behandlet på de fleste møter. Siste klubbmøte vedtok på bakgrunn av de forelagte opplysninger om egenproduksjon og den betydelige arbeidsmengden som lå foran oss, å akseptere Meron som utleiebedrift og videreføre innleie ut året for å unngå tilstander som i Sverige. Der er Meron direkte inne på del entrepriser, med polske lønninger og uten tilsyn. Bedriften oppfatter kampen om tilsyn av UM som tapt og lar montørstaben legge lista. En måte å begrense innleie på er å bryte ned skott mellom anlegg og service, gi den enkelte variert arbeid, øke inntaket av lærlinger, utvide OPPHEI med flere klasser og legge til

Roar Enerly

rette for større bevegelser mellom de enkelte bedriftene. Akkordslistene på KONEs heistyper gjør at vi nærmer oss 300,- i lønn på montasje, så hvorfor sitte rolig? KONE AS selger nå lavere volumer og behovet for innleid hjelp vil bli betydelig redusert.

I forlengelsen av bedriftens regionstreff i Trondheim avholdes årets montørtreff den 18.–19. september. Program er nå klart, med saker som årets lokaloppgjør, akkord og utsetting av transportoppdrag på anbud som en del av dagsorden.

Følg med i neste episode!

Reberklubben

Tor Erik Lundberg

Reberklubben har startet opp aktiviteten etter sommeren. Før ferien sluttførte forhandlingsutvalget de lokale forhandlingene med bedriften, hvor et av hovedkrava var lønn. Her ble det avtalt et lønnstillegg på kroner 15,00 pr time, inklusivt sentralt tillegg på kroner 2,50 og et produktivitetstillegg på 3,00 kroner. Dette gir en timelønn på kr 263,70 eksklusiv *skjeggtillegg*.

Reber var i år, som de to foregående år, først ute med å slutføre lokale forhandlinger. Det har vært en del diskusjon med de andre klubbene om det var fornuftig å inngå en avtale om produktivitetøkning mot et lønnstillegg på tre kroner. Kone har akkord og har solgt deler av faktoren sin mot et lønnstillegg, mens Otis har bonusordning uten at vi vet hva denne innebærer. Da ser ikke vi

at årets avtale i Reber skulle skremme noen eller skille seg spesielt ut. Imidlertid har klubben satt betingelser som bedriften har sagt seg enig i. Konsekvensene av disse betingelsene burde vært fokusert og diskutert mer.

I snitt bruker vi på Reber 2,5 time pr. servicebesøk. En økning vil innebære et servicebesøk mer i uka i snitt. Noen synes det er en negativ trend og at dette bl.a. vil gå utover en allerede presset servicetid. Andre mener at dette vil få i gang kreativiteten hos oss slik at vi blir nødt til å jobbe og tenke annerledes, uten at vi nødvendigvis skal gå ned på standarden på arbeidet eller løpe mer. Uansett er det viktig at fagstoltheten opprettholdes og at vi gjør den servicen som kunden har betalt for og forskriften krever, produktivitetstillegg eller ikke. Her har også faglig utvalg i foreninga en jobb å gjøre for at standarden i faget opprettholdes, uavhengig av produktivitetsavtale på Reber.

Produktivitetstillegget vil også berøre montasjegutta. Det er ikke slik at det ikke jobbes så svetten spruter på montasje fra før av, men det er ofte mange «skjær i sjøen» før heisen er ferdig. Dette bunner ofte i dårlig byggforkontroll, mangler fra entreprenør osv. Med denne avtalen håper klubben nok en gang å kunne synliggjøre problemene for bedriften, og bedre hverdagen for montøren. Reber har i dag som kjent ingen form for akkord eller bonus. Jobber man akkord er det frem med blokka hver gang det er noe som ikke er helt i vater og feil blir synlig for bedriften.

Klubbens krav til bedriften:

Service

- Ingen nye rutiner innføres som fører til mer arbeid for montøren i 2008
- Montasjemontører gis en service-rute som det arbeides på mellom montasjeoppdrag.
- Montøren er ansvarlig for planlegging og gjennomføring av servicebesøkene.

Tor Erik Lundberg

Montasje

- Måling gjennomføres på anlegg som er kjent av montøren. (Montert 2 tilsvarende anlegg tidligere)
- Måling av produktivitet gjennomføres kun på anlegg hvor det ikke er nødvendig/pålagt med avbrudd i montasjen.
- Forberedelse – klargjøring før montasjestart gjennomføres kun av formenn eller avdelingsledere mens montøren gjennomfører service eller annet arbeid.
- Alle normale forutsetninger må oppfylles før montasjestart.
- Anlegg hvor dette ikke kan gjennomføres – tas ikke med i undersøkelsen.

Bedriften var enig i krava, men syntes de ikke behøvde å stå som tekst i avtalen. Dette var OK for oss. Det skal gjennomføres en måling i produktivitetsøkningen som gir begge parter mulighet til å følge progresjonen og kunne initiere nye tiltak. Dersom produktivetsforbedringene ikke oppnås, vil dette medføre at lokalt lønnstillegg for 2009 begrenses til endring i konsumprisindeksen for perioden mai 2008 til mai 2009.

Reforhandling av bilavtalen har også vært en av de store diskusjonene i klubben under årets oppgjør. Flere og flere har takket ja til firmabil. Igjen sitter ca ¼ av montørene igjen med privatbil av flere praktiske grunner. Det er mange ønsker omkring bilavtalen ettersom man jobber på montasje eller service, eller om man stamper i kø i Oslo eller kjører på en dårlig vei i distrikts-Norge. Av denne grunn har ikke klubben klart å sluttforhandle bilavtalen, men håper på å komme til en enighet utover høsten. Men alle, uavhengig av om man kjører

privatbil eller firmabil bør eniges om at man må ha en god privatbilavtale i bunn. Blir ikke denne fulgt opp vil man ikke ha noe å falle tilbake til, den dagen firmabilen ikke lenger passer ens behov.

Vi fikk også videreført en kompensasjon på kroner 1000,- for beskatning på mobiltelefon. En økning av antall timer med smusstillegg for å borre festejern der det ikke er ankerskinner. Ellers en økning av hovedtillitsmann (HTO) og hovedverneombud (HVO) potten tilsvarende lønnsøkning.

Aktiviteten fremover

PDA

På Hovedstyrets første samling etter ferien ble det enighet om å følge opp vedtak fra vårens Reberkonferanse* om å samle inn alle PDA'er og gå tilbake til de gamle timelistene. Det er i dag kun montører på service som har tatt i bruk PDA. Klubben har satt ned et arbeidsutvalg som har evaluert PDA'en og kommet med krav om forbedringer. Dette har ikke bedriften kunnet oppfylle, og vi benytter oss av vår rett til å levere inn PDA'ene i følge avtalen. For oss er det også uforståelig at bedriften ikke tar skrittet fullt ut og gir oss valget om en bærbar PC med de mulighetene denne har.

PDA ble lansert i fjor og er blitt tatt i mot med gode og dårlige erfaringer. For å si det enkelt; jo mer variert jobb man hadde, jo flere tilbakemeldinger

fikk klubben om hvor håpløs vår versjon av PDA'en var.

Her forventes det at de som har trykket PDA'en til sitt bryst er solidariske med de som sliter med bruken. Dette for å få bedriften til å gjøre nødvendige endringer og for å forhåpentligvis bedre hverdagen for mange. Dato for innsamling av PDA er satt til 15. september.

*Reberkonferansen er klubbens høyeste instans med tillitsmenn fra alle Rebers avdelinger, inklusiv Stahl Klubben.

Variert arbeid

En av kjernesakene til klubben er å få gjennomført variert arbeid. Dette er også nøkkelen til enigheten mellom klubb og bedrift i årets avtale. Variert arbeid er av stor betydning for opprettholdelse av faget og fremtidig klubbarbeid samt trivsel på arbeidsplassen. Klubben vil intensivere dette arbeidet. Det er blitt satt ned et arbeidsutvalg som skal jobbe med saken og foreta undersøkelser ute for å finne ut hvem som måtte ønske mer varierende arbeid. Fra tidligere er det avtalt at servicegutta skal få prøve seg på anlegg. Dersom noen absolutt ikke skulle ønske å delta i andre arbeidsoppgaver p.g.a. helse eller andre årsaker, så skal de selvfølgelig ikke presses til det. Det viktigste er først og fremst å få til en rotasjon blant de unge på montasje.

Neste Reberkonferansen er planlagt i november.

Studieutvalget, Per-Arne Salo

Dette en oppfordring til alle avdelingslederne i HMF om å komme med ønsker for kurs til alle medlemmer, styrefolk, HMS ansvarlige/verneombud, HMF-skole og annet....

Om dere i tillegg kan finne ut av aktuelle datoer og sted for avholdelse av kursene (bortsett fra HMF-skolen, de planlegger og fastsetter vi) så vil det være fint.

Studieutvalget i Foreninga vil komme i gang med større aktivitet på kurssida til høsten.

Svarene sendes på denne mail:
per.arne.salo@heis.no

Aktiviseringskonferanse for verneombud

Gaute Finstad

En halvdags konferanse for verneombud ble avholdt onsdag 11. juni 2008.

Det ble først holdt et innlegg av Gaute Finstad som tok for seg utfordringer i tiden som kommer, etterfulgt av noen utspill til konferansen til videre diskusjon. Arbeidstilsynets satsingsområder for 2008–2009 ble også gjennomgått. Deretter ble det innledet om gruppeoppgaver som ble gjennomgått i plenum til slutt. Momentene som ble diskutert er gjen-gitt under.

Tema 1 / gruppearbeid

- Sikkerhetsrelaterte forhold rundt alenearbeid.
- Er bedriftens HMS-krav en bremsekloss for varierende arbeid?

Tema 2/gruppearbeid

- Aktivisering av verneombud og dannelse av «brannkorps».

Alenearbeid

- Bedrifts og konsernkrav for arbeid på den enkelte heistype. Hva innebærer dette og hvilken betydning har fagbrevet vårt for konsern/bedrift når det gjelder opplæring.
- Fagbrevet må styrkes, slik at dets betydning blir sterkere. Konsernkrav må ikke bli en bremsekloss for å alternere på arbeid eller leie inn fra hverandre.
- Hvordan nå målet

Forsamlingen ble delt i to grupper for å diskutere temaet, nedenfor ser du hva gruppene kom frem til (notater):

Momenter som taler for to på jobb:

- Helse/ sosialt/ sikkerhet/ trivsel
- To hoder tenker bedre en et hode
- Besparende med to mann

Utfordringer:

- Jobbe som team
- Planlegge
- Jobbe effektivt sammen, flyt i arbeid
- Gode rutiner
- Utfordringer er avdelinger med kun en mann som plassmontør.
- Mye alenearbeid ved service og montasje.
- Kostnaden ofte før sikkerheten

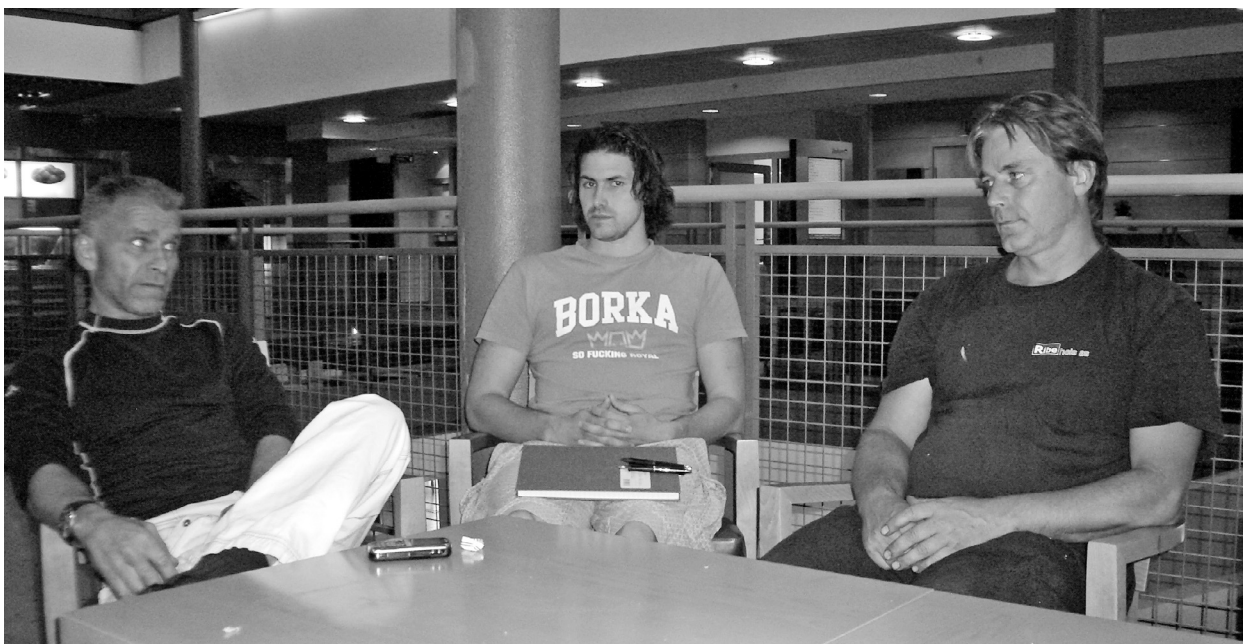
Hvordan nå målet?

- Stå på
- Overbevis bedriften
- Helsegevinst
- Vilje til gutta: «stå på for å nå målet»
- Få med/overbevis avd. leder

Arbeid alene i lukket sjakt er ikke
hel-
dig. Du skal sees/høres. Fare for fall/
klemskader. Heis under montasje er
ikke godkjent og levert. Derfor ikke

Gruppearbeid

Gruppearbeid

like sikkert å jobbe på. Utfordringer ved akkordjobbing og arbeid alene må diskuteres hos gutta, avdeling og klubb.

Varierende arbeid:

- Perioder på montasje
- Perioder på service
- For å ha vakt (Lurt med varierende arbeid)
- Servicemontører kan gå på montasje
- De som går på montasje kan ha liten servicerute, avlaster tid på montasje og lære seg andre ting.

Hvordan nå målet?

- Må kjempe
- Noe klubben må stille spørsmål ved
- VO aktiviseres, være pådrivere ved klubbmøter
- AML (ensidig arbeid)
- Fare for faget, at det blir oppdelt, og at det ikke er nødvendig med fagbrev for å montere en type heis. (utendansk arbeidskraft)
- Inn i lokale avtaler (Som Reber – varierende arbeid)
- Bearbeide klubb/medlemmer og bedriften
- Foreningsrelatert/fag/kampsak
- Større problem i større avdelinger

Brannkorps

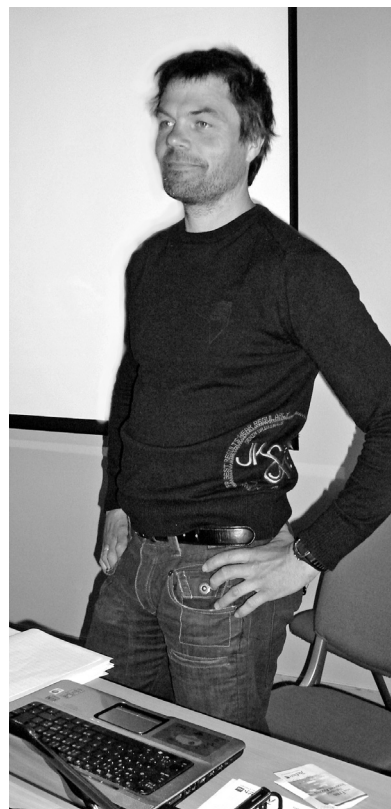
«Innsatsstyrke» bestående av representanter for flere yrkesgrupper/fagforeninger/klubber som går i

sammen for å lettere kunne ta tak i større problemer rundt helse, miljø og sikkerhets-spørsmål på for eksempel anleggsplasser eller innad i egen bransje. (red. anm.)

Aktivering av verneombud og dannelse av brannkorps.

Forsamlingen ble delt i to grupper for å diskutere temaet, nedenfor ser du hva gruppene kom frem til (notater):

- a) Oppgaver
 - b) Arbeidsform
 - c) Bør andre fag være representert?
 - d) Samarbeidspartnere
 - e) Hvordan skal brannkorps etableres
-
- a) Ut på byggeplassen, bruke ressurspersoner
 - b) Foreningen tar kontakt med andre grupper. Vi kan være drivkraft for å danne brannkorps og knytte til oss folk som vil samarbeide med oss.
 - c) Samarbeide på tvers av fag for en felles norm. VO tar initiativ til å samarbeide ute på plassen for å finne en felles norm/plattform. VO må være pådriver. Besøke anleggsplasser.
 - d) Andre forbund, fagforeninger og arbeidstilsyn.
 - e) Via forening/forbund og på byggeplass.

Gaute Finstad

Hva gjør vi?

VO i Bergen, Trondheim og Oslo og Stavanger går sammen om å besøke anleggsplasser for å kartlegge arbeidsmiljø og finne felles normer å jobbe etter. Vi jobber videre med å finne samarbeidspartnere for å etablere brannkorps på tvers av fagene.

20 prosent av arbeidstakerne opplever store helsebelastninger i jobb

Gaute Finstad

Generelle trekk ved norsk arbeidsliv

Den norske arbeidsmiljøstandarden er stort sett god. 71,9 prosent av alle personer mellom 15–74 år er inkludert i arbeidsstyrken. Mange arbeidstakere opplever å ha en meningsfylt arbeidshverdag under forsvarlige forhold. Likevel opplever over 20 prosent av arbeidstakerne store helsebelastninger på jobb. Langtidssykefraværet er fremdeles for høyt, og 700 000 personer i arbeidsfør alder står utenfor arbeidsstyrken.

Eksponering i arbeidslivet

Det er grunn til å anta at 13 prosent av arbeidsstokken, 310 000 arbeidstakere, er eksponert for helseskadelige kjemikalier i form av støv, gass eller damp i mer enn halvparten av arbeidstiden. 15–20 prosent, 450 000 personer i arbeidsstokken, er belastet med sterk støy mesteparten av tiden. Cirka 6 prosent er utsatt for vold og trusler i arbeidet. Dobbelt så mange kvinner som menn. 100 000 mennesker, cirka 5 prosent, opplever å bli mobbet på arbeidsplassen.

Arbeidsrelatert kjemisk og biologisk eksponering utgjør fremdeles en betydelig risiko for yrkessykdom og død. Den forebyggende innsatsen må derfor fortsatt prioriteres også på dette området.

Arbeidsulykker

Det anslås at antall arbeidsskader har vært rundt 78 000 per år i perioden 1990–2004. Det meldes inn cirka

25 000 skader hvert år til Arbeidstilsynet, men det er en stor underrapportering. Helse- og sosialsektoren topper ulykkesstatistikken, antakelig på grunn av gode rapporteringsrutiner. Bygg og anlegg, og undervisning ligger som henholdsvis nummer to og nummer tre på ulykkesstatistikken. Kvinner i helse- og sosialsektoren utgjorde 19,5 prosent av alle som skadet seg på jobb i 2005, mens menn i bygg- og anlegg stod for 12,5 prosent av de totale ulykkestallene. Jord- og skogbruk, Bygg og anlegg og Transport er vanligvis blant de med høyest antall dødsulykker.

Ulykker krever fokus på organisatoriske forhold

Forebygging av skader på grunn av arbeidsulykker må fortsatt prioriteres. Fokus må være på de organisatoriske forholdene som rutiner, ledelse og opplæring.

Andre sentrale utfordringer i arbeidslivet

De sentrale utfordringer i årene som kommer er trolig arbeidsinnvandring og sosial dumping, endringer i ansettelsesformer, arbeidstid, omstillinger og endringer i virksomheter. Hyppigere bruk av midlertidige ansettelser, samt innleie av arbeidstakere fra bemanningsfirmaer kan virke negativt på jobbtrygghet, arbeidsvilkår og arbeidsmiljøarbeidet i virksomhetene.

Innsatsen mot sosial dumping fortsetter

For å sikre at det økende antallet arbeidsinnvandrere i Norge får de lønns-

og arbeidsvilkår som norsk lov tilsier er det fortsatt viktig med innsats rettet mot sosial dumping.

En slik innsats vil både bedre forholdene for arbeidsinnvandrerne, stoppe useriøse aktører som bevisst bryter mange av arbeidslivets spilleregler, samt sikre at utsatte norske arbeidstakere i de samme bransjene ikke opplever press på den etablerte norske arbeidslivsstandarden.

Langtidssykefravær kan lede til uførepensjon

Sammenhengen mellom arbeidsmiljøbelastninger, sykefravær og overgang til uførepensjon er relativt godt dokumentert. Gjennom forebyggende arbeidsmiljø- og sikkerhetsarbeid ute på arbeidsplassene vil antallet arbeidstakere med helseproblemer bli redusert og derigjennom også behov for langtidsfravær og uførepensjonering.

Gjennom økt vekt på tidlig inngripen og tilrettelegging for arbeidstakere med helseproblemer, uavhengig av om dette skyldes arbeid eller andre forhold, vil en godt arbeidsmiljøinnsats i virksomhetene også bidra til å forebygge utstøtning og lange sykefravær og uførepensjonering.

*Kilde: Arbeidstilsynets strategiske plan for 2008–2011 og årsrapport fra 2007
Hele rapporten kan lastes ned fra
arbeidstilsynet.no*

Nytt angrep på faget?

Bjørn Tore Egeberg

Det er lagt fram forslag til ny forskrift om maskiner. Hvis forslaget blir vedtatt betyr det at gråsonene mellom heiser og løfteinnretninger vokser. Bakgrunn: I EU Både i Norge og i EU har det vært jobba i mange år med å definere grensen mellom heisdirektivets (95/16) og maskindirektivets (98/37) gyldighetsområde. Det er derfor som forventet at Europaparlamentet skriver følgende i forordet til nytt maskindirektiv (2006/42):

Anvendelsen av dette direktiv på en rekke maskiner til løftning av personer betyr, at det må defineres bedre hvilke produkter som er omfattet av heisdirektivet.....(Delvis sitat fra 2006/42)

Vi ser ikke noe dramatisk i dette. Det har lenge vært sånn at løfteinnretninger som for eksempel byggeplassheiser har vært regulert av maskindirektivet. Etersom mange av disse løfteinnretningene i upresis dagligtale omtales som «heiser» har vi forventet at EU etter hvert ville innføre en klarere grenseoppgang i sin lovgivning.

Det nye maskindirektivets bilag 1 om Vesentlige sikkerhets- og sunnhetskrav..... har da også fått et helt kapittel (4) om sikkerhetskrav i forbindelse med «heise- og løfteoperasjoner». Tilsvarende tekst fantes ikke i bilagene til det gamle maskindirektivet.

Høringsbrevet fra Arbeidstilsynet: I høringsbrevet blir endringer i EU-direkti-

vet lagt ut slik:*Slike innretninger (heiser) er (i dag) i hovedsak regulert i heisdirektivet. Ved det nye maskindirektivet endres dette. Endringen innebærer at alle heiser som ikke omfattes av heisdirektivet blir omfattet av maskindirektivet. I heisdirektivet er det gjort endringer i virkeområdet, slik at grensen mellom maskindirektivet og heisdirektivet blir klargjort.....(side 2)*

Disse dramatiske påstandene har etter vår mening over hodet ikke dekning i teksten i det nye maskindirektivet, og heller ikke i den øvrige lovgivning i EU. Etter vår mening er rettstilstanden som før: Heiser reguleres av heisdirektivet, mens løfteinnretninger reguleres av maskindirektivet.

Vi stiller oss videre helt uforstående til påstanden om at alle heiser som ikke uttrykkelig er nevnt i heisdirektivet skal reguleres av maskindirektivet. Heisdirektivet har fortsatt en konkret gjennomgang av hvilke innretninger som ikke omfattes av dette direktivet, og ingen formulering om at «alle andre heiser» reguleres av andre direktiv. Vi legger ved endringene i teksten i heisdirektivet for å belyse dette. De fleste reelle endringene er av språklig art. De eneste reelle endringene er (etter vårt syn); en avgrensning mot rulletrapper og -fortau, Innføring av en regel om at løfteinnretninger med en hastighet på 0,15 m/s eller mindre ikke skal reguleres av Heisdirektivet.

Forslaget til ny maskinforskrift: Det har fått alvorlige konsekvenser for teksten

i bilag 1. til maskinforskriften at Arbeidstilsynet ikke har forstått innholdet i endringene i lovgivingen i EU når det gjelder heiser og løfteinnretninger. Kapittel 4 i dette bilaget omhandler sikkerhetskrav til maskiner som kan medføre farer i forbindelse med heise- og løfteoperasjoner. Det som er svært problematisk med dette punktet er at verken forskriften eller bilaget inneholder definisjoner på hvilke maskiner som omtales her, eller en avgrensning mot heiser.

Og det skal bli mer forvirrende. Punkt 4.1.2.3 og 4.1.2.8 i dette kapittelet bruker betegnelsen «heiser». Dermed skapes ytterligere inntrykk av at dette direktivet gjelder for (i alle fall noen typer) heiser og ikke bare løfteinnretninger.

Konsekvenser for samfunnssikkerhet: Foreningen har vært gjennom mange saker, der noen leverandører har markedsført løfteinnretninger under navnet «heis». Det har også vært saker der de samme leverandører har forsøkt å begynne med heisinstallasjon med henvisning til at akkurat deres spesifikke produkt ikke er regulert av Heisdirektivet. Dette gjelder bedrifter som ikke har godkjent heisinstallatør og ofte heller ikke godkjente elektrofagarbeidere. Hvis det nå blir vedtatt en maskinforskrift som skaper ny uklarhet om grensen mellom heiser og løfteinnretninger vil dette være en invitasjon til de useriøse.

Forskrift om kvalifikasjoner for elektrofagfolk (FKE)

Dag Thoresen

Den eneste grunnen til at man trenger offentlig utdanning for å montere heiser i Norge, er at vi har en forskrift (FKE) som stiller krav til utdanning for Heismontører. Dersom vi ikke hadde en FKE kunne hvem som helst montert heiser etter interne kurs eller praksis i et heisfirma. Det er få land i verden som har

en særegen heismontørutdanning. USA og Norge er to av de jeg kommer på i skrivende stund. Det betyr at det i de fleste andre land er stor grad av spesialisering på nymontasje, service, eller rep. Dessuten brukes det i stor grad kontrollere, eller andre typer arbeidsledere som ofte innehar ingeniør- eller teknikerkompetanse.

Norge har valgt en annen modell, der

fagarbeideren er allsidig og sjølstendig, og er sin egen arbeidsleder. Derfor er det viktig når det skal komme en ny forskrift (FKE), at den forsvaret kvaliteten på opplæringa, uten å diskriminere norske eller utenlandske arbeidere.

I arbeidet som har blitt gjort foreløpig med ny FKE er det to viktige områder der vår fagforening må være aktiv. For det første må det ikke være lettere for

ufaglærte/hjelpere arbeidere fra andre EØS-land å få rett til å jobbe sjølstendig enn det er for norske. For det andre må det heller ikke gå an for bedriftsledere fra annet EØS-land å kunne være ansvarlig installatør uten å tilfredsstille kravene i Norge. Dette er viktig for å beholde den statusen Heisfaget har i Norge, og for å ikke redusere kravet til fagopplæring og faglig oppdatering. Dessuten må vi beholde høye krav til den som skal starte firma i Norge, også

for å hindre at dette blir en bakdør der man får status som installatør og som montør.

Derfor driver foreninga i disse dager et aktivt arbeid sammen med forbundet for å gjøre den nye FKE så tydelig som mulig – og så stram som mulig. Dette er et viktig arbeid fordi det legger grunnlaget til å beholde fagstatusen, og til å beholde bransjen seriøs. Det er nok mange som gjerne vil benytte seg av dårlig kvalifiserte og billig arbeidskraft

fra andre EØS-land dersom det åpnes for dette. Et annet problem kan være at utenlandske installatører selger heiser ferdig monterte i bygg som store entreprenører setter opp, f.eks. moskén på Grønland og Lidl. Det må være et mål å stoppe slike lovbrudd og samtidig tette hullene i dagens regelverk. Utover høsten blir det nye konferanser sammen med resten av forbundet, og da er det viktig at vi heismontører kjenner vår besøkestid.

Ny maskinforskrift, politisk overivrighet eller oversettelsesproblemer?

Dag Thoresen

I mai fikk vi overraskende beskjed om at det hadde dukket opp et høringsforslag til ny maskinforskrift. Dette var ikke sendt til heisbransjen eller organisasjoner som har med heissikkerhet å gjøre, derfor var det liten oversikt over endringene som har kommet. Det vanlige i dag er at endringene i forskrifter kommer som resultat av at det har kommet nye EØS-direktiver. EU endrer altså våre lover og forskrifter, og de fleste sier bare «ja vel».

Maskinforskriften er den forskriften som arbeidstilsynet bruker for å kontrollere løfteplattformer, og andre løfteinnretninger som ikke defineres som heiser. Det er under denne forskriften alle de useriøse aktørene opererer, alle som ikke prioriterer sikkerhet og fagkvalifikasjoner høyt.

Det nye forslaget til Maskinforskrift ser i utgangspunktet ut som en innføring

av allerede vedtatte regler fra EU. Men ved grundigere gjennomlesning viser det seg at det har vært noen overivrige oversettere som har fylt den nye maskinforskriften med heisuttrykk som ikke hører hjemme der. Det brukes uttrykk som heisstol om byggeplassheis, heissjakt om rom for vareløfter, og lignende. Dette gir et inntrykk av at Maskinforskriften kan benyttes for heiser, eller enda verre, at man kan montere heiser etter maskinforskriften og ikke etter Heisdirektivet. Dette stemmer i veldig liten grad, og derfor må maskinforskriften endres før den blir innført. Den viktigste nye endringen for oss i heisbransjen er en endring som er vedtatt i Maskindirektivet om endringer i Heisdirektivet. Endringen fører til at det er helt klart at rulletrapper og rullefortau ikke er under heisdirektivet (dette er ikke noe nytt, heller en presisering). Den vesentlige endringen er at heiser og løfteanordninger som går under 0,15

m/s ikke er regulert av heisdirektivet lenger. Det betyr vel i praksis at de useriøse kan selge løfteutstyr som går med lukket kupé, under 0,15 m/s, montert uten fagarbeidere, og styrt med signal i stolen (uten påholden knapp). Dette vil nok bli markedsført som markedets rimeligste heiser, og kan føre til en del uklarheter for kjøpere som ikke har noe forhold til hvor sakte 0,15 m/s er. Som fagforening burde vi gjøre det vi kan for å beholde også disse trege løfteinnretningene innafor vårt område. Men dette er en utfordring som kan kreve mye energi og kløkt, og siden du fortsatt leser denne artikkelen er vel du en av de få som ser dette som et viktig tema. Hvor mange finnes det? Uansett betyr dette at de useriøse har fått litt mer av den seriøse bransjen fordi penger og markedsliberalisme fortsatt er viktigere verdier enn sikkerhet for EU.

Hørt i sjakta

- Har`u hørt åm han dærre arbæidspartti`en i Bergen som innfiltrerte fremmskrittspartti`en?
- Ja, men det bekymrer mæi ikke så mye. Æ`mer bekymra for alle dem libbralista som har innfiltrert og kuppaa arbæidspartti`en sentralt!

Cruise med Marine Elevators II

...en hilsen fra Karibien

Av Tor Erik Lundberg

I tidligere utgave av Heismontøren har du kunnet lese om de tre Kone-montørene, Stian Lundberg (28), Jo Are smedstad (26) og Andre Nyborg (25), som reiste over dammen for å jobbe på cruiseskip i Karibien. Full av eventyrlyst satte de kursen mot sin nye arbeidsgiver i Florida, Marine Elevators LLC, et datterselskap av Kone Marine i Finland. Det er nå over et halvt år siden gutta reiste og vi har i den anledning tatt kontakt med gutta for å høre hvordan de har det.

Siden sist vi pratet med dem har de skaffet seg husly, et lite krypinn på 250 kvm med 4 bad og tre soverom beliggende i Ft. Lauderdale, mellom downtown og stranda. Det er selvfølgelig sjøutsikt og eget svømmebasseng i hagen. For dette betaler de \$ 3300 til sammen i måneden.

Tydelig påvirket av den amerikanske levemåten har Jo Are gått til innkjøp av en Dodge SRT-10, Pick up, med 500 hk som han kan leke seg med til og fra stranda. Stian og Jo Are er av de litt mer beskjedne typene og har gått til innkjøp av en 2005 mod Corvette med 460 hk, på deling.

Med sjøen praktisk talt utenfor stuevinduet har de også sett seg nødt til å kjøpe seg en båt. Her har de spleiset på en ti år gammel, 20" Scarab, en speedbåt med 250 hk vannjetmotor. På fritiden blir det tid til båtkjøring, dykking og mye hyggelig samvær sammen med de svenske og danske kollegaene. Det blir også rom for litt festing. Da henger de ofte ute på Hard Rock Casino, verdens største Hard Rock Cafe skal du vite.

Men man må også jobbe litt for å kunne leve det søte liv. Når gutta er ute på cruiseskip blir de som regel sendt hver for seg. Gutta trives godt på jobben, og livet om bord byr som regel på gode dager. I løpet av en arbeidsuke sørver de

18–19 heiser, som ofte er antall heiser om bord. De har også andre jobber ombord som bl.a. wire- og skive-skift. De jobber ti timers dager, inklusiv to timer overtid hver dag når de er ute. Etter arbeidstid henger de ofte sammen med elektrikerne i Crew baren. Her arrangeres det også Crew party en gang iblant. Neste uke reiser Stian med fly til South Carolina for å mønstre på et cruiseskip som skal til Baltimore. Der skal han bl.a. bytte skive på en motvekt og lager på noen ledeskiver.

Selve gulroten ved hele oppholdet er å oppleve nye steder. Noen av stedene de har vært til nå er: Bahamas, Mexico, Los Angeles, Barbeidos, Canada, Alaska, Belize, Japan, Hong Kong, Panama, New York, New Orléans, Jacksonville, Colombia og en rekke små land ute i Karibien. Rio de Janeiro står også snart for tur. I Colombia var det ikke stort å se, for der ble de kjørt rett til flyplassen med militæreskorte, på grunn av faren for kidnapping. Det er litt andre forhold enn det er hjemme i trygge Norge. Det har også blitt et besøk til «Disney-øya» hvor blant annet «Pirates of the Karibien» har blitt spilt inn.

Men det er også perioder hvor det ikke er noen oppdrag. Da må gutta møte opp på det lokale kontoret for å gjøre stort sett ingenting. Da blir dagene lange, men man blir en kløpper på internett. Men det ser ut til at de nå skal få til en vaktordning hvor de kan være hjemme i beredskap, for så å bli ringt til dersom det skulle være noe.

Som en oppsummering så ser det ut til at de har det veldig bra, selv om de sier at det kan bli litt kjedelig iblant å være «alene» ombord en uke om gangen.

Efter Laval-domen?

Bengt-Olof Andersson

I de kamper mellan arbetar- och kapitalintresset som förekom under våren avgjordes mycket som gick såväl till vår fördel som till vår nackdel.

Så viktigt inför framtiden att vi hissmontörer kunde slå tillbaka HLFs utmaningar mot gällande avtalat regelverk och åstadkomma de preciseringar och förtydliganden som skyddar vår ställning på norsk arbetsmarknad. Det behövs bara en liten utblick söder om Svinesund för att förstå vilken stor betydelse denna seger har också utanför våra egna led.

I Sverige och andra EU-länder pågår, precis som här, kamper som direkt utmanar den ställning fackföreningarna erövrade under några gynnsamma efterkrigsårtionden. Det handlar om att klyva arbetsmarknaden i olikartade villkor för samma kategorier av arbetande, och därmed på sikt söka ta ifrån oss vår kollektiva förmåga och enighet. Det sker företrädesvis genom att EU-domstolen ger sitt godkännande till företag från utlandet att etablera sig med klart sämre avtal än som i tidigare skede varit allena rådande inom varje enskilt land. Laval-domen i Sverige och dess motsvarighet Ruffert-domen i Tyskland är exempel på just detta.

Den sociala dumpingen i att tillåta i utlandet tecknade sämre avtal, tillsammans med den ideologiskt inspirerade och politiskt organiserade jakten på de arbetslösas villkor, är direkt riktade åtgärder mot våra nationellt utformade kollektivavtal. Istället för kollektivavtal mellan självständiga suveräna parter vill EU-systemet införa en allt igenom statligt dirigerad lönesättning och bestämning av våra allmänna arbets- och levnadsvillkor. Ett sätt att sälja detta grundskott mot de idag existerande fackföreningarna är den farliga propagandan att säga sig vilja garantera minimilöner via statliga beslut. Garanterade minimilöner via staten kan i förstone

låta bra, men är en förrädisk väg att gå – därför att när det sker samtidigt som fackföreningarna bekämpas kan vi arbetare lätt förlora initiativet och förmågan att själva föra kampen för goda arbets- och livsvillkor. Huvudsidan idag är ju heller inget annat än borgerlighetens ifrågasättande av allt det som uppnåtts genom avtal mellan relativt fria och självständiga arbetsmarknadsparter. Självständiga fackföreningar kan i längden bara finnas om goda avtal och rättigheter som uppnåtts kan försvaras i framgångsrik kamp av fackföreningarna själva, vilket vår seger här i Norge i inhyrningsfrågan är ett gott exempel på.

Därför är fackföreningarnas inställning till EU:s utveckling av avgörande betydelse. Till skillnad från ledningen i Heismontörenes Fagforening som står upp för våra avtal och verkligen hävdar de viktiga principer avtalen innefattar, vacklar svenska LO:s ledning så betänkligt inför attackerna mot hela kollektivavtalsmodellen att de är på väg att frånerkänna sig all legitimitet som ledare för en självständigt verkande fackföreningsrörelse. Med tanke på den ideologiskt ledande roll den svenska LO-ledningen har för svensk fackföreningsrörelse, så påverkar dess tvekan och handlingsförlamning negativt både de fackliga ledarna på olika nivåer och arbetarnas inställning. Detta tillåter man sig i den stund hela kollektivavtals-systemet är under attack!

Det socialdemokratiska partiet är den drivande kraften bakom LO-ledningens ideologiska vacklan om fackföreningarnas framtida självständighet. Det visar sig särskilt tydligt i dess okritiska uppslutning till den grundlagsfästa nyliberala politik som är den faktiska innebörden av EU-fördragen. Det senaste i raden, det s.k. Lissabon-fördraget, utgör trots vissa motsägelsefulla skrivningar inget undantag. Liksom i de närmast föregående fördragen är fritt och ohämmat flöde av arbete, kapital, varor och tjänster alltid vid varje dom-

stolstvist av överordnad betydelse i förhållande till all annan inskriven «rättighet».

Det negativa socialdemokratiska inflytandet kom tydligt till uttryck när LO:s förste vice ordförande Erland Olausson, för LO:s räkning, hotade med att aktivt arbeta för Sveriges utträde ur EU i det fall byggnads- och elektrikerförbundets blockad av det lettiska företaget Laval skulle olagligförklaras av EU-domstolen. När väl den negativa Laval-domen kom (för cirka ett år sedan) kovände istället samme Olausson och ville så snabbt som möjligt godkänna den fördjupning av nyliberal, arbetarfientlig politik som är innebörden av Lissabon-fördraget. Han hade nämligen hittat en skrivning i Lissabon-fördraget som han tror går att använda till stöd för svenska kollektivavtals allena rådande betydelse på svensk arbetsmarknad. Vi skall tydligen i väntan på nästa dråpslag ställa vårt hopp till juridiska tolkningar av en motsägelsefull fördragstext. Borta är plötsligt alla tidigare försäkringar om att aktivt verka för ett utträde ur unionen. Detta i en situation när Laval-domen om olagligförklarad facklig blockad redan finns där och blivit prejudikat för liknande domstolsutslag från EU-domstolens sida, t ex Ruffert-domen och liknande fler domar som riktar farliga slag mot en redan hårt pressad europeisk fackföreningsrörelse.

Politisk kamp i Tyskland

Utöver hög facklig beredskap mot attackerna på våra avtal har en förväntad politisk motattack från arbetarrörelsen avgörande betydelse för att i akt och mening stoppa den nyliberala framfarten. Det gäller att i den breda allmänhetens intresse försvara och utveckla samhällsnyttiga offentliga satsningar som gratis sjukvård, skola och barn- och äldreomsorg, billig el, bättre kommunikationer, et. c, saker som underlättar och underbygger arbetarrörelsen strävan efter solidaritet och samhällsgemenskap.

Därför är för närvarande händelseut-

vecklingen i Tyskland särskilt intressant. För första gången sedan Hitlerfascisterna bokstavligen talat bröt nacken av den tyska arbetarrörelsen växer i rask takt fram ett nytt vänsterparti – Die Linke – som inte kan ignoreras och som åtminstone för tillfället i hög grad bestämmer vad som där debatteras. Die Linke gör det i kraft av sina stora valframgångar i delstatsvalen och i kraft av såväl utomparlamentarisk som parlamentarisk kamp mot den nyliberala agenda – Agenda 2010 och Hartz IV – som länge plågat de tyska arbetarna.

Det tyska socialdemokratiska partiet som historiskt sett pendlat mellan 30–40 % av väljarsympatierna ligger numera på strax över 20 %, medan det nybildade Die Linke pendlar mellan 12–17 % stöd hos tillfrågade väljare. Det är de plågade arbetslösa och hårt lönesänkta arbetarnas revolt som bestämmer de ändrade förutsättningarna för politisk debatt och socialistisk organisering i Tyskland. Detta helt avgörande tryck underifrån har inte bara pressat den tyska socialdemokratin att åtminstone i ord börja backa från den nyliberala politik särskilt Gerhard Schröder införde; neddragningar av arbetslöshetsunderstöden, neddragningar av socialpolitiska åtaganden överhuvudtaget, högre vinster till storföretagen och aktieägarna.

Minst lika viktigt är att arbetartrycket underifrån skapat utrymme för de krafter inom Die Linke som konsekvent vill utveckla oppositionspolitiken mot rådande nyliberala ordning och samtidigt stärka medvetenheten om nödvändiga socialistiska framtidsperspektiv. Mest betydelsefullt för oss i Norden är i detta sammanhang att det för första gången sedan EU-projektet inleddes med kol- och stålunionen för 60 år sedan finns en växande politisk kraft i EU:s största land som numera klart och tydligt avvisar EU-byråkratins nyliberala statsbygge.

Om Die Linke kan avhålla sig ifrån att ingå i tvivelaktiga regeringskoalitioner (på delstats- och kommunalnivå), så talar mycket i den tyska situationen för, att oppositionspolitiken mot nyliberalismen kan utvecklas. Det i sin tur ger progressiva krafter inom vacklande

fackföreningar och andra viktiga sociala rörelser luft under vingarna vida utanför Tysklands gränser. Det behövs verkligen. Attackerna på viktiga sociala framsteg från tidigare skeden, som så att säga inramar våra avtal, och som varit till gagn för kollektivt uppträdande och facklig organisering, är till sin nyliberala inriktning desamma i Norge, Sverige och Tyskland. De syftar också till att försvaga kollektiva lösningar och solidariskt handlande från de arbetandes sida. Ta t.ex. pensionerna. Över hela Europa ändras numera utformningen så att de som slitits ut eller blivit sjuka i förtid straffas med otillräcklig ekonomisk ersättning på sin ålderdom. Denna förändring sker samtidigt som andelen pension i förhållande till lönernas stor-

lek minskar generellt sett. Det vill säga när vi inte kan hävda oss utan tillåter att några först får ta stryk är genast hela arbetarkollektivet förlorare.

Det som skiljer Tyskland från både Norge och Sverige är att vi i Norden ännu inte har samma vänsteroppositionella tryck från arbetarväljarna, vilket behövs för att försvåra utvecklingen av tvivelaktiga regeringskoalitioner och ge kraft åt det aktiva motståndet mot ökade sociala orättvisor.

Till det intressanta tyska skeendet, som hur det än utvecklas kan förväntas påverka oss stort, finns all anledning att återkomma.

Bengt-Olof «Olle» Andersson er montør i Otis, Oslo

Østfold Grand Prix

Tor Erik Lundberg

Fredag 27. juni var Østfoldavdelinga samlet til gokartkjøring på Rudskogen i Rakkestad, rett utenfor Sarpsborg. I øsende regnvær møtte 20 heismontører fra Otis, Kone og Reber opp for å konkurrere og leke seg, men enkelte hadde kun et mål for øyet: Å vinne!

Gokartbanen, som er 1,2 km lang, blir betegnet som en av de to mest spennende banene i Nord-Europa. Gokartene, med sine 13 hk, holdt en gjennomsnittsfart på 50 km/t på det våte føret.

Etter en kort brifing om hvordan man ter seg på banen, bar det ut i regnet. Det ble mulighet for å kjøre seg litt inn med oppvarmingsrunder. Alle fikk erfare hvor lett gokarten snurret på det våte føret. Etterpå bar det ut i kvaliken. Her ble eliten og bakstreverne delt inn i forholdsvis A og B finale. En svært så snurt Henning Lindahl (Reber) var en av ti som kvalifiserte seg til B finalen.

Henning ergret seg stort over ikke å kvalifisere seg til A finalen, og klaget over at karten hans gikk surt. Det viste seg i ettertid at den urutinerte sjåføren hadde kjørt med choken ute. Med choken inne fikk han sin revansje og vant B finalen. Dag Erik Pedersen (Kone) kjørte inn til en annen plass.

Morgan Svendsen (Reber) som på fritiden kjører offroad og er en ivrig motorentusiast, var ikke overraskende en av ti som kvalifiserte seg til A-finale. Morgan passerte målstreken i A finalen med en flott piruett i full seiersrus. En seiersrus som fort forsvant da han møtte Erik Brostrøm (Reber) oppe i målområdet og han skjønte at han allikevel ikke hadde vunnet. For å sitere Morgan: «Erik...du her...». Ja, Erik var der. Erik, som også var initiativtaker til turneringen, var allerede blitt kåret til vinner av A finalen. Espen Gustavsen (Kone) kjørte inn til en tredje plass. Espen, også kalt Gustav-Sen, levde ikke opp til navnet og satt også beste rundetid denne kvelden.

Til tross for regndress var alle gjenomvåte etter noen timer på banen.. da var det godt å komme hjem til en varm dusj. Etterpå bar det hjem til Dag Thoresen (Kone) for avholding av årsmøte med påfølgende sommerfest. Her hadde Dag spent opp en pressening i bakgården, slik at alt skulle gå tørt for seg. Det ble også servert Grillmat a`Thoresen med kaldt drikke tilJ.

A-finale:

1. Erik Brostrøm (Reber)
2. Morgan Svensen (Reber)
3. Espen Gustavsen (Kone)

B-finale:

1. Henning Lindahl (Reber)
2. Dag Erik Pedersen (Kone)
3. Ukjent

Ett år på havet

Du har i tidligere numre av Heismontøren kunne lese om heismontør Øyvind Larsen som har tatt seg et års permisjon fra jobben for å krysse Atlanteren sammen med kona Heidi. Etter å ha vært på sjøen siden juni i fjor seilte Marelia inn i norsk farvann 18. juli i år. I det de passerte norske-grensen ble de møtt av venner og kollegaer som ønsket dem velkommen hjem. To av de som hadde møtt opp var Øivinds kollegaer fra Reber: Jonny og Hans-Henrik. Det blåste ganske bra denne dagen, men det stoppet ikke de to som kom over bølgetoppene, klissvåte i motorbåt, for å ønske Marelia velkommen hjem med norske flagg svaiende i vinden.

Av Tor Erik Lundberg

Ferden nedover

I løpet av et år har Øyvind og Heidi lagt unna mer enn 8000 nautiske mil. Det var i juni i fjor at paret kastet loss fra Fredrikstad med sin 37" store seilbåt med navn Marelia. Ferden gikk da til Farsund hvor de krysset Nordsjøen over til Skottland. I Skottland sluset de seg opp gjennom Caledonienkanalen, før turen gikk videre til Irland. Etter et kort opphold i Irland, og etter å ha trosset tidevann var de klare for ferden over til Spania etterfulgt av Portugal. I oktober la de på vei ut mot Afrika. De seilte gjennom Gibraltarstredet og inn i Tanger. Herfra førte vinden dem til sagnomsuste Casablanca. «Der er det ikke mange som har vært med seilbåt assa..» sier Øyvind svært så imponert over å komme til en helt annen verden etter bare et par timer med seilbåt. Der levde folk i en annen verden med en annen kultur og religion. Derfra gikk turen til Lanzarote og videre derfra til Gran Canaria hvor de forberedte seg til turen over Atlanteren. Den 25. november gikk startskuddet for ARC, Atlantic rally for cruisers. Dette er en organisert kryssing av Atlanteren sammen med 250 andre påmeldte båter. Selve kryssinga av Atlanteren gikk greit sier en så altfor beskjeden Øyvind. De kom ikke ut for storm selv om det kunne blåse ganske hardt. De møtte på såkalte «squalls», korte byger med små stormkast som varte i ca en halv time om gangen. Vinden kunne da blåse opp til 17 s/m. Dette er ikke uvanlig, men i følge Øyvind hadde de veldig mange av dem. Som regel oppstod de om natta, noe som gjorde at de måtte seile litt defensivt. Det skulle ta 20 døgn før de ankom St.Lucia i det karibiske hav. Det

var tre av båtene i seilasen som ble forlatt under ferden over Atlanteren. Da disse båtene hadde drevet i land på St.Lucia senere var de ødelagte vrak. Under store deler av turen hadde de følge av seilbåten «Thea», med en barnefamilie fra Fredrikstad som helt tilfeldig skulle samme vei på samme tid.

Karibien

Øyvind og Heidi var i Karibia fra desember til mai, så de hadde det godt og varmt gjennom vinterhalvåret. Her tilbrakte de tiden ved bl.a. øygruppa Grenadinene. Med Granada som det sørligste målet og De britiske Jomfruer som det nordligste. Her kan man vel si at de levde herrens glade dager. Hele turen er en naturopplevelse, sier Øyvind, det blå vannet, delfiner som følger båten og eksotiske fugler. Å våkne om morgenen og gå ut på dekk og se at det svømmer skilpadder rundt båten er en opplevelse i seg selv. Øyvind er en ivrig snorkler, og det var mye å se på av fisk og vrak på bunnen. Ved de Britiske Jomfruer svømte det en tre meter lang rokke opp ved siden av ham, noe som han karakteriserer som en svært heftig opplevelse. Dette ga

mersmak og på øya St.Martin tok han dykkersertifikat.

De stiftet også mange nye bekjentskaper med folk fra ulike nasjoner på turen.

Dette er bare noe av det de opplevde, og vi kan bare forestille hvilke opplevelser de sitter inne med etter denne turen.

De innfødte

Nei, de innfødte var ikke kannibaler, men de var et folkeslag som lever svært så annerledes enn oss. Alt går så mye langsommere. Folk er mindre stressa på både godt og vondt. Skulle man f.eks ha reparert noe til båten så gikk det ikke så fort. Men man måtte tilpasse seg levemåten, selv om det kunne være svært så irriterendes til tider, ellers gikk det bare utover en selv.

Spesielt lengre syd bodde folk veldig enkelt i stor kontrast til standarden her hjemme. Det er fasinende hva folk klarer seg med. Når man kommer til primitive steder får man et annet perspektiv på ting. Her hjemme sutrer vi over stive bensinpriser og vi gir et inntrykk av at helseomsorgen ligger brakk. Ikke det at vi ikke skal si fra og gjøre

ting bedre, men det er til ettertanke. Det finnes heller ingen flotte marinaer på de sydligste øyene, så man er nødt til å ankre opp på lesiden av øyene.

Hjemreisen

I mai seilte de fra St. Martin til Azorene, en tre uker lang etappe hvor også kollega Jonny Johansen, som også er en ivrig seiler, deltok. De hadde veldig bra værforhold på denne turen med bl.a. bading fra båten. Her ble det også brukt for dykkerferdighetene da de fikk et tau i proppen. De kom også utfor et heftig og imponerende tordenvær, som Øyvind beskriver det, hvor lynet stod ned fra himmelen på alle kanter. Ved Azorene hoppet Jonny av og satt seg på et fly tilbake til Norge. Øyvind og Heidi seilte videre til Falmouth i England. Videre seilte de gjennom den Engelske kanal til Amsterdam. Der gikk ferden videre gjennom Nederland via kanalene, i en såkalt stående mast-rute. Det var svært mye trafikk i de 10 til 50 meter

brede kanalene, og man kunne møte på lange lektere. De seilte videre til de nordtyske øyer og Kielkanalen. Derfra gikk det strake veien hjem via Danmark og Sverige.

Dramatikk

De store dramatiske historiene kan ikke Øyvind komme med, selv om jeg vet at de har vært gjennom en stor bragd med sikkert flere adrenalinfylte opplevelser.

Men han kan meddele at det ikke var noe bikiniseilas over med tid til soling på dekk. Det var mye vind underveis og lite komfort.

Slepegeneratoren var av utstyr som røk underveis og måtte repareres samt noe annet «småtter». Da var det kanskje greit å ha teknisk bakgrunn. Forut for dette mistet de gummijolla utenfor Portugal hvor det blåste ganske tøft i følge Marelías nettblogg.

Igjen sitter de med masse seilerfaring under vanskelige forhold. Tidevanns-

forskjellen i England og Skottland, hvor man måtte planlegge seilasen nøye, var en ny erfaring. Seiling om natta ga også nye utfordringer.

Tilbake til hverdagen

I følge Øyvind så har det vært deilig å slippe timelister på jobben og dårlige debattprogrammer på TV. Men det har vært godt å komme hjem til familie og venner igjen. Det er også fint å begynne å jobbe igjen med hyggelige kollegaer og artige heiser, men det hadde ikke vært dumt med et par karibiedager innimellom for å roe seg ned. Det fine med å jobbe er jo at man får lønn hver fjortende dag legger Øyvind til.

Han kan anbefale alle å ta seg et år fri for å gjøre noe annet dersom de skulle ha mulighet, om ferden går med seilbåt, bobil eller fly spiller ingen rolle.

Vi gutta på jobben setter i hvert fall veldig pris på å ha Øyvind tilbake, og håper å høre flere historier fra han etter hvert.

Kort om Øyvind:

Navn: Øyvind Larsen, kaptein om bord på «Marelia»

Alder: 51 år

Far til tre barn

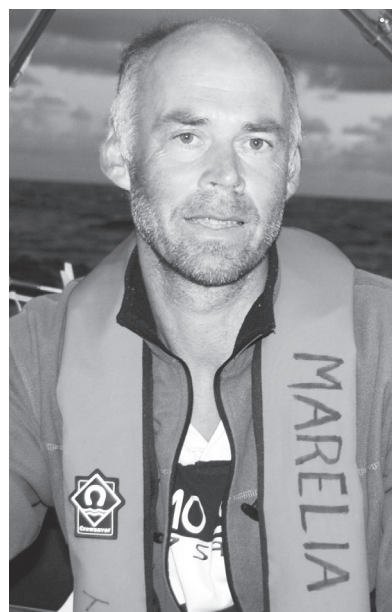
Gift med Heidi Rian, viskaptein om bord på «Marelia»

Bosted: Fredrikstad. Opprinnelig fra Oppsal i Oslo.

Yrke: Heismontør

Øyvind begynte i læra i Kone, Oslo. Arbeidet en stund for Otis i Oslo, før han flyttet til Fredrikstad i 1988. Øyvind begynte da i Reber Schindler i Fredrikstad hvor han har vært ansatt siden.

Han har vært aktiv i klubb og foreningsarbeid i alle år. Han har i tillegg til vervet som leder av HMF Østfold, vært leder av foreninga fra 1984 til 1986.

Kunnskapsløftet

Geir Håvi

Kunnskapsløftet er den nye reformen i grunnskole og videregående opplæring. Reformen fører til en rekke endringer i skolens innhold, struktur og organisering fra første trinn i grunnskolen til siste trinn i videregående opplæring. For bedriftene skaper navnet på reformen forventninger om et løft i kvaliteten på opplæringen. Vil vi få det?

Hvorfor denne nye reformen?

- 24 prosent av 1999-kullet oppnådde ikke yrkes- eller studiekompetanse
- 35 prosent av minoritetsspråklige elever oppnådde ikke yrkes- eller studiekompetanse
- 35 prosent av de som startet på yrkesfaglig studieretning oppnådde ikke yrkeskompetanse
- Guttene har lavere grad av gjennomføring enn jentene
- Internasjonale studier i 2008 viser ikke bedring

Nye læreplaner i alle fag

Kunnskapsløftet innebærer ny læreplan for hvert fag og hvert trinn i Videregående opplæring. Læreplanene ble tatt i bruk i Vg1 i 2006, Vg2 i 2007 og Vg3 i 2008. Det betyr at det første kullet med lærlinger fra kunnskapsløftet er klar for læreplass på Opphei høsten 2008.

Læreplanen i heismontørfaget er laget av en gruppe bestående av personer fra HLF og HMF. Det ble mange runder med

Direktoratet før heisfaget fikk godkjent et hovedområde i læreplanen.

Læreplanen er endret fra å kjenne til målene i læreplan – til å kunne. Når lærlingen skal opp til eksamen og fagprøve, er utgangspunktet at kandidaten kan bli prøvd i hele læreplanen. Opplæringen må gjenspeile dette. Kravene til dokumentasjon av opplæringsløpet er blitt skjerpet.

Hva består denne dokumentasjonen av?

Lærebedriften (Opphei) skal årlig rapportere til fylkeskommunen om opplæringen av lærlinger og lære kandidater. Faglig råd, elektro, har forutsatt gjennomgående dokumentasjon av opplæringen i sitt arbeid med Kunnskapsløftet. Det skal dokumenteres hva lærlingen har vært med på og hva lærlingen kan.

Ny godkjenning av Opphei og medlemsbedriftene, er også en del av dokumentasjonen. Opphei har ansvar for å lage en lærekontrakt, i tillegg skal lærlingene ha en arbeidskontrakt med heisfirmaene, som er tidsbestemt.

Vurdering

Fra å planlegge, gjennomføre og dokumentere – til å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere. Hva kreves for å vurdere lærlingen? Vurdering underveis med lærlingsamtaler, ny opplæringsbok, teori og praksis oppgaver. De som har den daglige kontakten med

lærlingene må gi tilbakemeldinger i hele læretiden. Har lærlingen forstått det vi har jobbet med i denne uka? Be lærlingen forklare og gi tips på hva som kan forbedres.

Opplæringsløpet

- Plan for læretida (praksis – teori)
 - Som korrigeres underveis
- Gjennomgående dokumentasjon av hele opplæringsløpet
- Opplæringsbok – ny utgave
- Årlig rapport til fylkene om hver lærling
- Vurdering
 - Læringsamtaler
 - Oppgaver og prøver
 - Sluttvurdering: eksamen og fagprøve
 - Lærlingens arbeidsbok

Prosjekt til fordypning

Er et nytt fag i den videregående skolen. Formålet med faget er å gi eleven mulighet til å prøve ut et eller flere fag innen relevante utdanningsprogram. Det er viktig at skolen og bedriftene samarbeider om gode prosjekter som er til nytte for skole og bedrift. Heisfaget, som et av de små fag innen Elektro, må være synlig allerede på VG 1 med kunnskap om vårt fag. Skolene har ikke denne kunnskapen i dag. På VG2 har elevene to pluss to uker med utplassering. Denne utplasseringen må settes i et bedre system i dag, slik at elevene velger heisfaget og bedriftene velger elever som har interesse for faget.

Hovedområder	Ordning
Heisinstallasjoner	Alle skal opp til en skriftlig eksamen i faget. Eksamenen må være bestått før fagprøven kan gjennomføres. Eksamenen utarbeides sentralt og sensureres lokalt. Alle skal opp til fagprøven, som normalt skal gjennomføres innenfor en tidsramme på 33 virkedager.
http://www.utdanningsdirektoratet.no/templates/udir/TM_Læreplan.aspx?id=2100&laereplanid=609716	

Utdanningsprogram for elektrofagene:

VG 1	VG 2	VG 3	
ELEKTRO	Automatisering	Automatisering Fj.styrte undervannsop	3+1,5
		Tavlemontør Vikler og transt.monter	
	Data/elektronikk	Telekom.monter 2+2,5 Dataelektronikk 3+1,5 Romteknologi Prod.elektroniker	
	El.energi	Elektriker Energimontør 2+2,5 Energioperator Heismonter Signalmonter	
		Togelektriker Elektroentreprenør	
	Fly	Flyfag	Flysystemmek. Flystrukturmek. 3+2 Flymotormek. Avionikk 3+2
	Kulde-/v.pumpe	Kulde-/monter 2+2	

FAGBREV

Læringsamlinga 2008

David R. Andersen, Læringsansvarlig i HMF

Fredag morgen 18. april startet undertegnede og Glenn Jølstad dagen på foreningskontoret med en kaffe og gjorde klart materiellet som skulle brukes i helga. Vi dro rundt klokken 11 med Skyline'n til Glenn og var fremme ca. 2 minutter senere på Triaden hotell i Lørenskog for å møte de andre lærlingene som skulle delta.

Kan vel si at jeg var ganske spent på se hva slags gjeng som skulle være med på samlinga. Det var nesten 40 påmeldte, og det var kult at de fleste fra forrige konferanse på Skipshelle også var med, i tillegg til en del nye ansikter. Tilstede var også tre nyutdannede montører som var villig til å fortelle om sine erfaringer med læretida og fagprøven.

Det viktigste med samlinga var å samle «fremtida» og å ha det sosialt og moro på tvers av bedriftene, og samtidig å lære litt om faget og rettighetene til lærlingene og montørene.

Vi kjørte på med lunsj og innsjekking før vi gikk i gang med det faglige programmet for dagen. Etter en glimrende og nervøs oppstart fra undertegnede, fikk lærlingene og Dag Thoresen, en av HMFs nestlederduo, fart på sakene med en presentasjonsrunde hvor en og en skulle presentere sidemannen.

Etter en liten pause dro Geir Haavi fra

OPPHEI i gang en prat og diskusjon rundt utfordringene i opplæringa og hvor viktig det er å følge opplæringsplanen og å skrive i opplæringsboka fra starten av læretida. Viktig er det også å ha variert arbeid, struktur i opplæringen, fadderordning og å ta tak i egen opplæring.

Utrolig nok fikk vi tilbakemeldinger om manglende oppfølging av opplæringen og eksempler på lærlinger som hadde 1 år igjen av læretida si, som ikke hadde vært med på et helt anlegg eller service- og moderniseringsjobber i det hele tatt.

Andre kunne fortelle at de fikk de samme problemene, men de tok tak i problemene og fikk til et opplegg med montørene og sin nærmeste leder. Men det skal ikke være slik at det blir opptil hver enkelt å lage sin egen opplæringsplan. Oppfordringen fra læringsamlinga er at hver enkelt lærling og hjelper får noen få montører som er villig til å lære bort både på anlegg og sørvis, – en fadderordning som virker.

Jeg vet at Geir Håvi på OPPHEI, og noen opplæringsansvarlige på bedriftene, kontinuerlig jobber for å holde dette i livet, men dette må også følges opp av de som er faddere, og der er gjennomføring av læringsamtaler viktig.

Vi får håpe at ansvarlige montørene der ute tenker litt over fortjenesten av å ha

Læringsboss David

Per Arne «Petter» n Jensen Salo

Momenter fra læringsamlinga:

- Utfordringer:**
1. Hele anlegg. Være med fra begynnelsen til slutt.
 2. Feilsøking på forskjellige heistyper og bli gode nok på dette.
 3. Service/ettersyn: Å være med på vanlige vedlikeholdskontrakter.
 4. Moderniseringsjobber som bremseskift, pakningsskift, wireskift o.l.
 5. HMS, kunne arbeide sikkerhetsmessig riktig.

- Mål:**
1. Gode resultat på teorieksamen og fagprøve.
 2. Mestre jobben som Heismontør (montasje, sørvis og vakter).
 3. Kunnskap nok til å vurdere egne begrensninger.
 4. Få opplæring etter læreplanen.
 5. Gode fagarbeidere i fremtida.

Gruppearbeid

Halvparten av nestlederduo'n i foreninga; Dag Thoresen

gode og freshe fagarbeidere, og tar tak for å dele kunnskapen sin med disse.

Ove Opheim, som sitter i prøvenemnda, dukket også opp og fortalte om innholdet, utførelsen og vurderingen av fagprøven. Her fikk lærlingene virkelig sett at det ikke er bare å cruise seg igjennom til fagbrevet.

Vi avsluttet rundt 17.30 for dagen og gjorde oss klare for en vanlig fredagskveld med tre retters middag med drikke og en svipptur til Oslo paintball, der nyvalgte lærlingrepresentant Sondre Stuve fra Melbye har kontakter, og fikk oss en «niceprice for you my friend». Jeg tror at det for mange var en liten jomfrutur til ett smertehelvete. Når vi satt i maxitaxien var det merkbart en forventningsfull og stille stund. Det var mange vandrende blikk og høye pulsslag – hvis det ikke bare var meg da!

Vel framme ved lokalene, som ligger i noen falleferdig lagerbygninger i Lodalen, fikk vi en kort instruks i spillets regler. Enkelt nok; do or die! Vi ble delt inn i lag med fem spillere på hvert. De første rundene var en eksplosiv affære hvor jeg tror de fleste fikk utløp for sine jegerinstinkter. Vi holdt på en to timers tid før vinnerne ble kåret etter en jevn finale og mange morsomme episoder. Opplegget ble en suksess og blir garantert gjentatt, og jeg anbefaler andre å ta kontakt med Sondre og benytter seg

av sjansen til å få utløp for innestengte følelser og traumer fra barndommen. Stemningen var på topp på turen hjemover, med allsang og breakdance, skal dere vite.

Lørdag morgen etter frokost møtte alle sammen opp med et stort smil om munnen og full fart i kroppen klare til å ta imot «knowledge is power» fra Dag «speakerbox» Thoresen. Hvis de ikke var våkne ennå, så ble de garantert vekket av Dag.

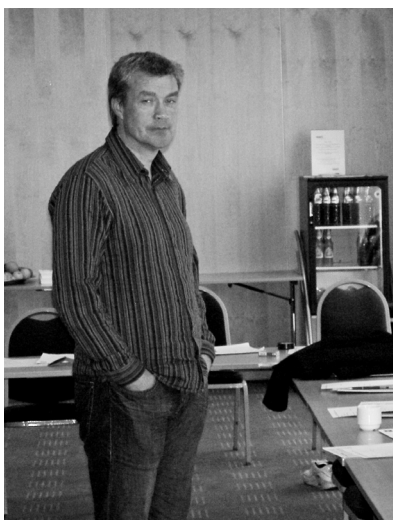
Han dro i gang med bakgrunnen for overenskomsten for heis og de lokale avtalene våre. Han viste hvor mye arbeid det ligger bak og sammenhengen mellom avtalene og påpekte viktigheten av å bruke dem.

Lærlingene ble delt i grupper og fikk en del spørsmål Dag hadde laget som de skulle finne svar i arbeidsmiljøloven, overenskomsten og Reber- og Koneavtalene. Det ble noen spørsmål underveis, og vi følte at de håndterte utfordringene bra samtidig som de ble mer opplyst rundt hva de hadde krav på. Noen mente de hadde fått mindre enn de burde fått, men alle var enig at det var på tide med nye gode avtaler rundt mer fritid og lønn.

Petter'n kom «senere» rett fra fotballkamp i Ytre Enebakk, ikledd en sporty joggedress og ga forsamlinga en en-

Ferske montører, første halvår 2008

Lærlinger	Ferdig	Firma	Sted
Simen Sveipe	24-jan	Kone	Hamar
Eirik Granli	13-feb	Schindler	Oslo
Erik Lundbakken	08-mar	Otis	Hamar
Aleksander Grøtvedt	03-mar	Otis	Mars
Dag Øystein Myhrer	11-mar	Kone	Fredrikstad
Tommy Ruud	15-mar	Kone	Drammen
Stian Sørensen Hårstad	17-mar	Kone	Trondheim
Markus Hansen	15-mar	Otis	Oslo
Atle Blegeberg	02-mai	Stahl	Oslo
Kristoffer Hollås	apr	Reber	Oslo
Nicolai Larsen	26-jun	Otis	Oslo
Elektrikere			
Thom Neset		Schindler	Kristiansand

Geir Håvi fra OPPHEI

tusiastisk overhaling i klassekamp og klassekillene i samfunnet, hvordan de rike blir rikere og vi resten får mindre igjen av kaka. Han viste oss flotte eksempler som vi ser tydelig i dag i forhold til boligkrisa, pensjonsranerne på stortinget og den sosiale dumpinga i byggebransjen. Vi ender opp med forsvarskamp for å beholde rettighetene og «smågoddisene» våre. Det ble en liten heftig diskusjon og det liker vi jo, og alle er fortsatt homies (venner). Lørdagskvelden ble som lørdager flest og resten er historie.

Søndag var de fleste litt slitne og noen hadde en lang reise hjem foran seg, så dagen gikk i et mer bedagelig tempo mens vi oppsummert og evaluert samlinga. Tilslutt hadde vi valg av ny lærlingrepresentant etter at Kamilla Linberg fra Otis i Trondheim hadde gjort en strålende jobb og det ble Sondre Stuve fra Melbye. Vi avsluttet med en lunsj og en liten pause i vårsola.

Det virket som de fleste hadde hatt en fin samling og jeg gleder meg til den neste. Jeg vil gjerne takke alle som deltok og gjorde dette til en hyggelig opplevelse og erfaring, og til de som tror fremtida er mørk for foreninga og heisfaget tar grundig feil: Det var veldig mange kjappe huer og interesserte mennesker blant de yngres rekker.

Til informasjon så kommer det til å bli en ny fagprøve fra 1. januar 2009 som tar for seg mer av variert arbeid og forskjellige heistyper, mer info seinere.

Sondre Stuve fra (t.h.) Oslofirmaet Melbye tok over som Lærlingrepresentant etter Kamilla Linberg.

Til lærlingene, hjelpere og andre montører anbefaler jeg på det høyeste med å være med på HMF skolen trinn 1, som er en lett innføring i foreningens historie og virke. Vær med på styrke faget og rettighetene våre og møt andre heisfolk fra andre bedrifter.

**Pleasure guaranteed.
Be there or be square.**

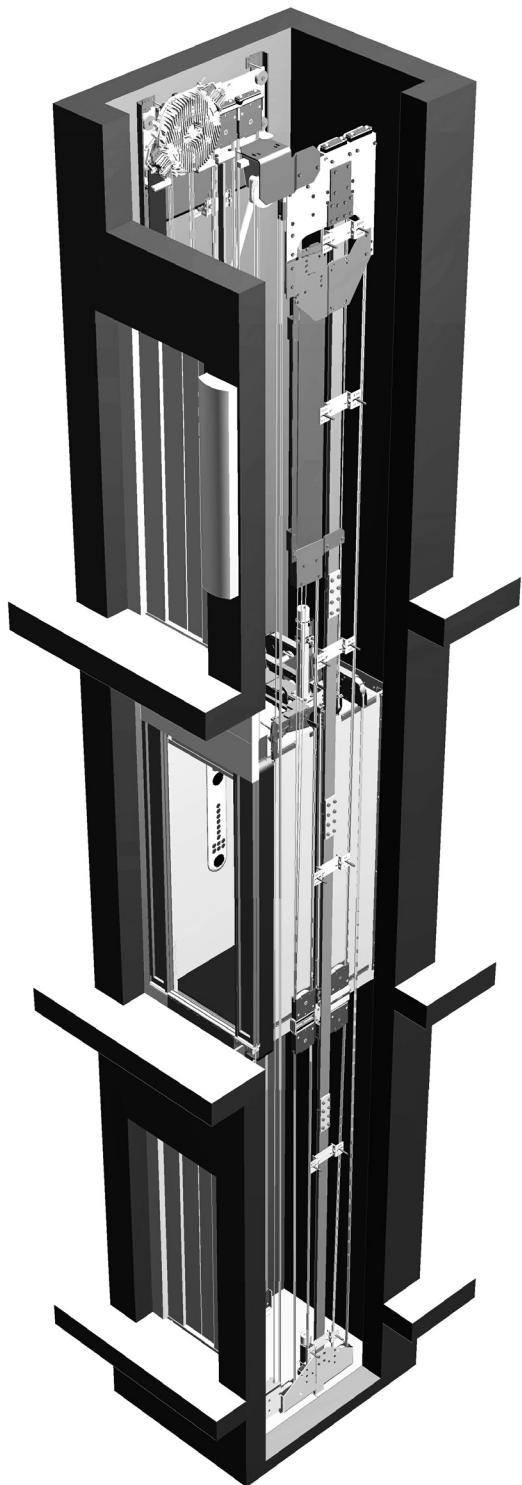
Ove Opheim fra prøvenemnda

KONE MaxiSpace

Av Vidar Nordbø, Opplæringsansvarlig KONE

KONE lanserte den 29. mars 2004 et nytt produkt – MaxiSpace – beregnet for installasjon i eksisterende bygninger.

MaxiSpace er hittil siste tilskudd til MonoSpace familien, som består av MonoSpace – Standard, – Spesial, MiniSpace, Transys og MicroSpace, alle basert på ulike varianter av den girløse lineærmotoren EcoDisc.

Det revolusjonerende ved MaxiSpace er at den øker heiskupeens areal med opptil 25 % siden motvekten sløyfes. Det vil si at man på samme sjaktareal kan få plass til en 6, eller til og med en 8, personers heis i stedet for en 4-personers. Heistypen leveres i ulike varianter fra 4 – 10 personers last, med opp til 25 meters løftehøyde (10 etasjer – 12 stopp).

På tross av manglende utbalansering (motvekt) er strømforbruket lavt – anslagsvis kun 3800 kWh/år for 800 kg last ved en hastighet på 0,63 m/s, sammenlignet med 6300 kWh for tilsvarende hydraulikk.

Den kompakte motorvarianten som driver denne heisen – PowerDisc – er montert til føringen i toppen av sjakta og veier knapt 70 kg. Drivskivens spor har et støyhemmende og friksjonsfremmende belegg. De relativt tynne bæretauene er produsert av stål med særskilt høy strekkfasthet. Med oppheng 1:10 trekkes de 4 tauene over

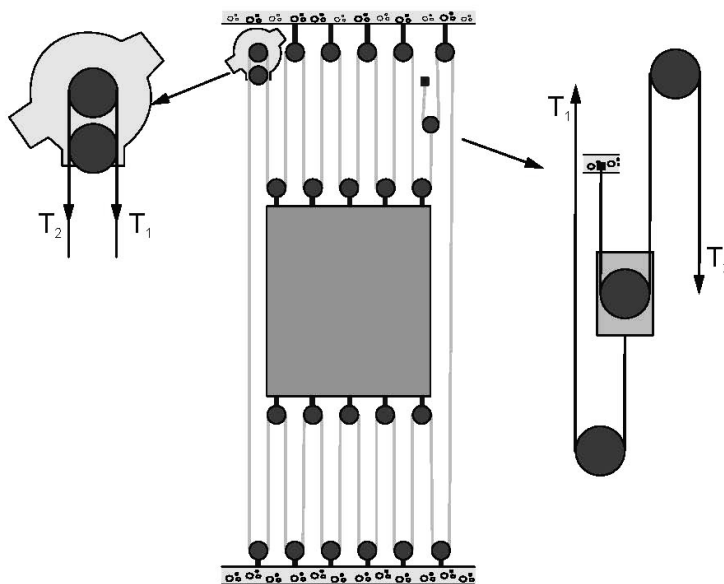
drivskiva i en hastighet på 6,3 m/s når stolhastigheten er på nominelle 0,63 m/s. Tauene føres i dobbelt omslyng over drivskiva, som sammen med tau-balanseinnretningen (se under) gir tilstrekkelig friksjon.

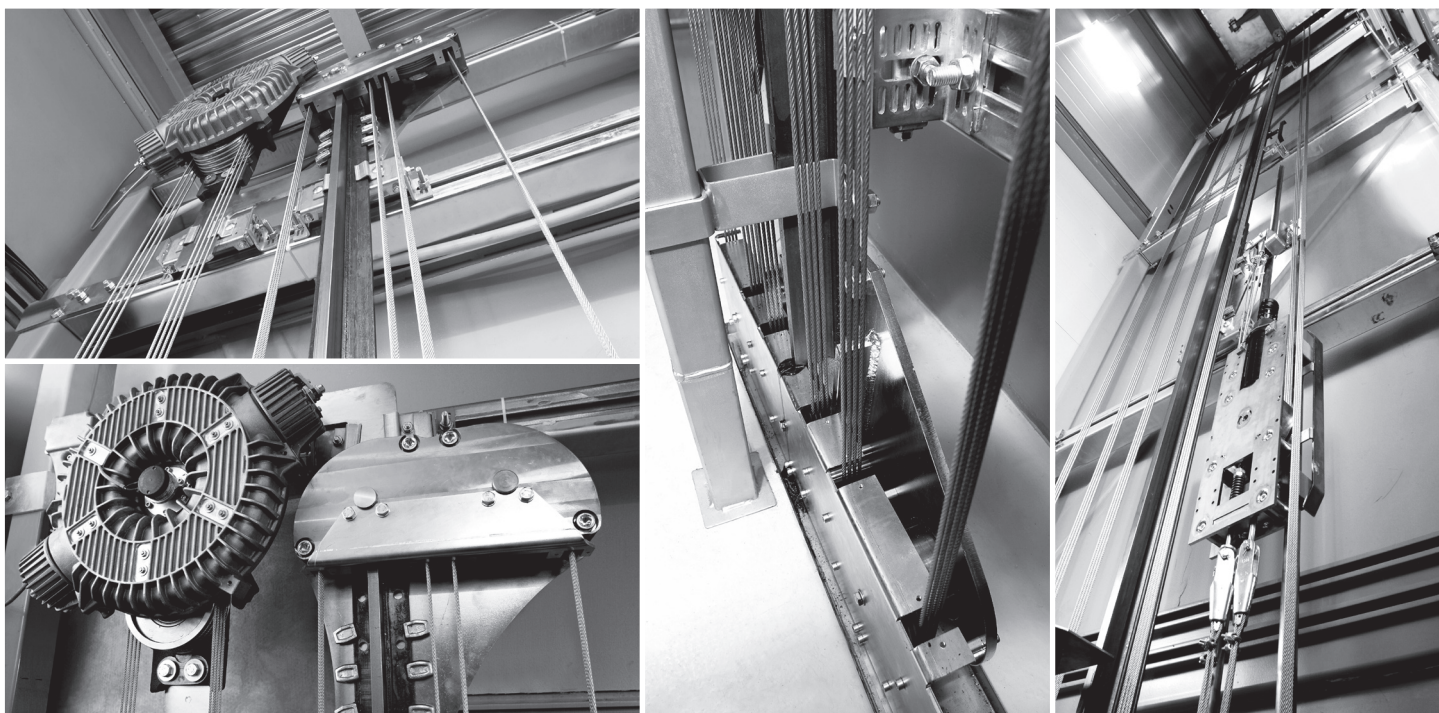
Det er 24 avlederskiver arrangert rundt om i flere skivekolli for framføring av bæretauet. I den ene enden er tauet opphengt på et fast punkt i sjakta.

Det er ikke noe nytt i at heiser drives uten motvekt. Det har også tidligere blitt brukt ved trommeldrift. Utfordringen ved å sløyfe motvekta på en heis med friksjonsdrift er å sørge for tilstrekkelig og stabil friksjon. På MaxiSpace sikres konstant balansert taustramming ved hjelp av den patenterte taubalanseinnretningen.

Denne bevegelige innretningen danner festeordningen for den andre enden av bæretauet. Innretningen vandrer under heisens gange og motvirker midlertidig strekk og slakk i tau som naturlig oppstår under drift. Den tar også opp noe av den varige strekkingen av nye ståltau.

Hele produktet er typegodkjent ved Lift Institutt i Holland, i likhet med de øvrige i MonoSpace produktfamilie.

Motoren drives av en spesialtilpasset drivmodul V3F16R. Selve styringen er i likhet med resten av produktfamilien basert på LCE.

Den første installasjon i Norge var på Frogner i Oslo, og ble gjennomført på en utmerket måte av to norske montører delvis med støtte på stedet fra KO-NEs søsterselskap i Sverige. Montørene gjennomgikk et opplæringsprogram fra

konsernet før de begynte montasjen. Montasjen er inndelt i moduler for minimale forstyrrelser for leietakerne. De fleste antar at påtrekk av wire gjennom så mange skivekolli må være tungvint, men her har konsernet funnet fram til en teknikk som faktisk fungerer bra.

Det er også et opplæringsprogram for vedlikehold av denne heistypen som er gjennomført etter behov. Den

store, umiddelbare overraskelsen ved førstegangs arbeid på denne heistypen er at heisen alltid går nedover når man åpner bremsen. Dette er selvfølgelig dokumentert i tørneinstruksen på stedet. Heisen er også utstyrt med en innretning som setter heisen på fang ved servicearbeid.

Tores matspalte

Jeg er Tore og har blitt spurt om å lage matspalte fordi jeg kjenner kaféene så godt. Her må noen ha misforstått. Jeg går jo nesten aldri på kafé, men dere skal få høre det jeg veit.

Vafler er egentlig ikk'no for ekte mannfolk, men det kan være godt ut på dan' hvis lunsjen var litt for kort. Det er bare et sted i Oslo som har virkelig gode vafler, og det er Kafé Eno. Helt suverene. Hvis du har glemt lommeboka, kan Samson i Frognerveien være et alternativ. Her steiker folk vafla sjøl inne i kaféen, og hvis du har stått i steikeosen et par minutter blir du fort mett. Om du skjønner hva jeg mener....

Så over til speilegg og flesk. Dette er det ikke sunt å få for mye av. Dere burde heller ete mer salat. Det får du på kaféen like ved Sporveisbussenes tomt på Strømsveien. Er du heldig kan du treffe noen folk fra en annen heisbedrift enn min der også.

Lyst på kjøttbullar? Da er IKEA stedet. Det er mye gangtid fra parkeringsplassen og inn i kaféen, men kjøttbullarna er gode, så det kan være verdt det.

Thyssen Twin med full elektronisk overvåking

Tor Sundby

Thyssenproduktet Twin har vakt en del oppmerksomhet fordi her har en fått en løsning hvor det går to uavhengige heiser i samme sjakt. Da det er en viss mulighet for at slike heiser kan bli installert i Stavanger, valgte Norsk Heiskontroll å legge sitt årlige styreseminar til Thyssens heisfabrikk i Stuttgart for å få kunnskaper om sikkerheten til både bruker og montører/kontrollører.

Twin systemet er to heiser som vandrer helt «uavhengig» av hverandre i samme sjakt, slik at når den øverste heisen er på full fart nedover kan den nederste heisen være på vei oppover.

Spørsmålet de fleste stiller seg når de ser disse heisene farer opp og ned, er hvordan en hindrer at de to heisstolene i å kjøre på hverandre?

Først og fremst er dette ivarettatt med et elektronisk system som sørger for at heisene aldri kommer nærmere hverandre enn det som er fastsatt ut i fra has-

tighet. I tillegg til en elektroniske overvåking, er det på de første anleggene også montert et mekanisk system som slår inn fangapparat om avstanden blir for kort.

Men på de anleggene som nå blir montert, er det mekaniske sikkerhetssystemet fjernet, og elektronikken har tatt over kontrollen med sikkerheten.

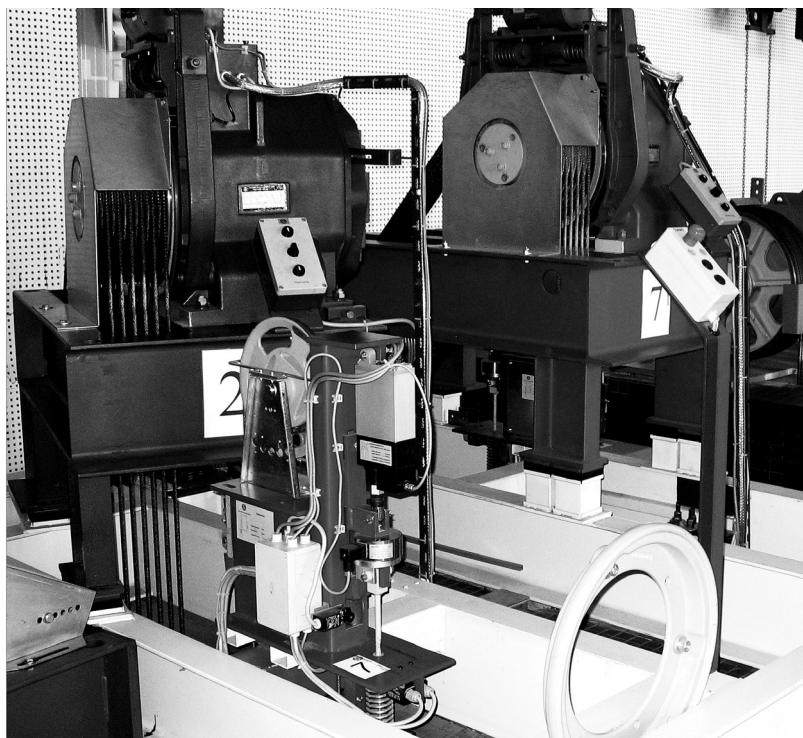
Dette systemet blir brukt i andre industrier som for eksempel i fly, jernbane og på transportsystemer som henter varer fra reoler. I heisbransjen har en derimot valgt å være konservativ bl.a. fordi dette system krever svært gode kunnskaper om emnet; dessuten føler vi oss litt sikrere når vi kan se hvordan «ting og tang» virker.

Disse anleggene stiller også store krav til montasje- og servicepersonell; og til de som skal foreta periodisk kontroll. Vi hadde sett for oss at vi kunne stå på heistaket til den nederste heisen, mens den øverste heisen var på vei nedover. Den «drømmen» gikk ikke i oppfyllelse. Det ble nemlig klart presisert at når det

var service på den øverste heisen, var den nederste avstengt og omvendt.

Jeg er temmelig sikker på at det bare er snakk om tid før full elektronisk sikkerhetsovervåking er innført som standard på heiser, noe som vil stille strenge krav til ettersyn og kontroll på heiser. Da vil en nok måtte bruke produsentens sjekklistene på en helt annen måte enn i dag. Dersom noen lurer på hvordan et slikt full elektronisk overvåkingssystem virker, så er ikke jeg rette mannen til å forklare. Enkelt sagt så blir heisene overvåket av flere systemer, bl.a. ved hjelp av strekkodesystem som blir bearbejdet av datamaskinen i tavleskap. Skulle et av disse systemene endre seg fra det oppsatte program, stanser heisene automatisk. Også det mekaniske fangapparatet overvåkes.

Så vi går en spennende tid i møte med store faglige utfordringer, så her nytter det ikke å «sluntre» med kursopplegget i bedrift og på HBU.

Bilder

Martin Granseth, Instruktør ved HBU

Vi trenger stadig bilder ved HBU, både til undervisning og til Heismuseet som er under planlegging.

Til HBU og Opphei sin vanlige drift trenger vi bilder av alle slag, spesielt av interessante og spesielle situasjoner eller utstyr. Så hvis du tror du har noe som kan være av interesse, så setter vi pris på om du sender dem. Enten per post eller e-post avhengig av hva som passer best.

Til Heismuseet trenger vi bilder som kan være av historisk interesse. Vi skal blant annet lage en tidslinje hvor vi skal beskrive viktige hendelser i norsk heishistorie. Så hvis du har noe liggende som du føler ville passe på et heismuseum, er det bare å ta kontakt.

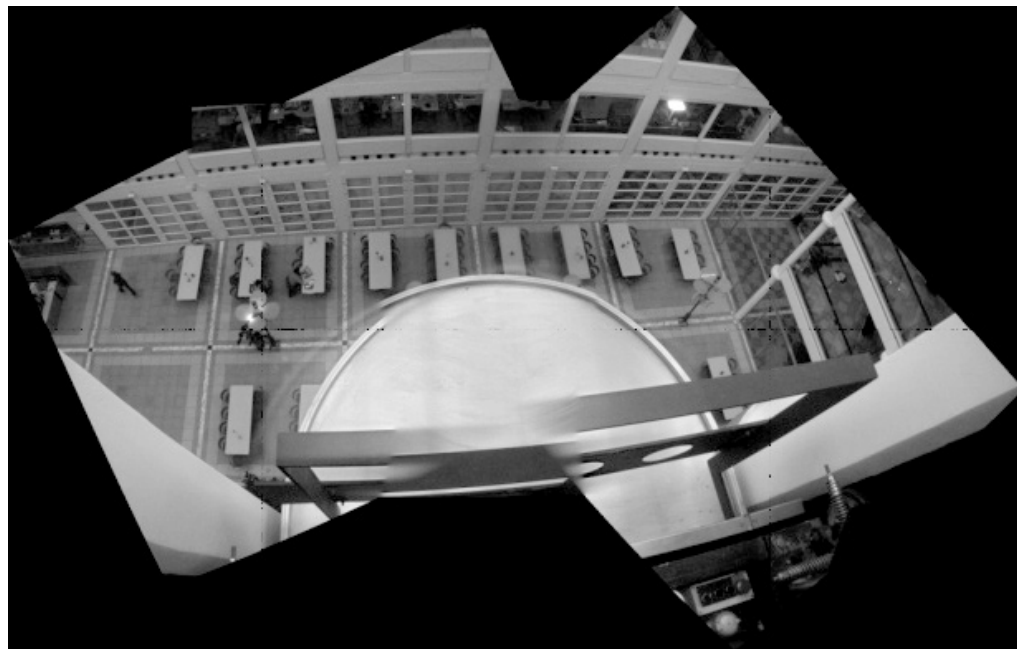
Hvordan ta bilder i vanskelige situasjoner

Det kan ofte være vanskelig å ta bilder av heiser, spesielt når vi bruker billige kameraer som f.eks de som sitter i mobiltelefonene våre. Det har mye med at linsen på kameraet bare fanger en snever vinkel, noe som gjør at vi må rygge langt unna. Og det kan jo ofte bli vanskelig når man befinner seg i en heissjakt eller et maskinrom.

Det finnes gode kameraer med vidvinkelinsjer, men de koster fort mange penger.

En del kameraer, inkludert noen man finner i mobiltelefoner har innebygde funksjoner for panoramabilder. Panoramabilder foregår egentlig ved at man tar flere bilder som settes sammen til ett stort, og gjør at man kan vri og vende litt på kameraet mellom hvert bilde.

En annen løsning er å bruke datamaskinen til å sette sammen enkeltbilder. En del bildebehandlingsprogrammer som f.eks Photoshop har slike funk-

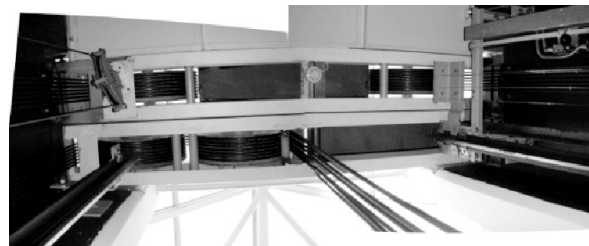
sjoner innebygd, eller man kan bruke programmer som autostitch for å sette sammen bilder (du finner det på <http://www.cs.ubc.ca/~mbrown/autostitch/autostitch.html>, eller man kan bare søke på autostitch på internett).

Måten slike programmer fungerer på er at de søker gjennom bildene og finner hvor de overlapper hverandre. Av og til er det enkelt, og andre ganger krever det en del arbeid.

Vi bruker slike bilder stadig vekk, og det mest nærliggende eksemplet kan være noen av bildene som brukes i en oppgave ved årets sikkerhetskurs.

Her er det jo veldig tydelig at det er to bilder, og at de ikke passer helt sammen. Men bildet viser allikevel det man ønsker å formidle.

For å få best mulig resultat er det noen enkle triks man kan bruke. Godt lys er viktig, så skru på det man har av lamper. Hvis man bruker programmer for å slå sammen bilder så hjelper det mye å ha samme vinkel på alle bildene, og ta mange bilder for å gi bildebehandlingsprogrammet mest mulig materiale å jobbe med.

Hvis du ønsker hjelp med å sette sammen bilder er det bare å ta kontakt med meg på HBU, og så skal jeg passe på at det kommer en lenke til programmet autostitch på hjemmesidene våre.

martin.granseth@heisutdanning.no

Aktiviteter i Oslo

Det vil bli startet paintball-lag for alle ansatte i heisbedrifter. Målet med å spille paintball er å ha det morsomt, sosialt og stille lag. Om det vises nok interesse vil vi prøve å reise på turnering, arrangeringer med overnatting og kanskje t.o.m. en paintball-turnering for heisbedrifter.

For mer info kontakt:
Sondre tlf: 415 632 39
E-post: sondre_trial@hotmail.com

Heismuseum ved HBU

Kari-Anne Bye Aarup

Det har kommet initiativ fra bransjen om at HBU skal opprette et heismuseum ved Senteret.

Gammelt utstyr forsvinner i ombygninger eller rives ut for å erstattes med nye typegodkjente løsninger, og vi ønsker å dokumentere og bevare noe. Vi snakker ikke bare om eldgammelt utstyr, men ønsker også å vise utviklingen i faget vårt gjennom vel 100 år.

Eksempler

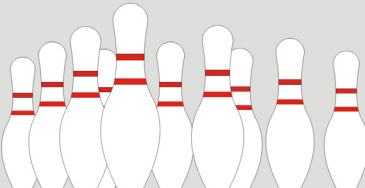
- Heisdeler fra forskjellige tidsaldre
- Utstyr og verktøy
- Temaer som illustreres, for eksempel regelverk- heiskontroll etc.
- Tidslinje hvor vi plasserer løsninger/teknologi og firmaer/organisasjoner

Vi ser ikke for oss hele heiser eller store heismaskiner, men mindre heisdeler og bilder med tilhørende tekst. Og vi håper at bransjen kan være med å bidra med ideer, bilder og utstyr til heismuseet vårt slik at vi får bevart noe av historien i faget vårt.

Kontakt HBU v/Kari-Anne 22793510 eller Herman Linde 91180705/HMF om du har utstyr og ideer.

Bowling

og sosialt samvær for
HMF-pensjonister
hver mandag
kl. 11.00

på Veitvetsenteret i Oslo
Spørsmål?
Kontakt Jan, tlf: 64 93 24 81

Aktiviteter i Østfold

SVØMMING

hver torsdag kl. 19.00
for HMF-medlemmer

Kongstenhallen
i Fredrikstad

**Svømming, badstue,
prat og kaffe i kantine**

Ved spørsmål:
Hans Henrik Staaf 951 91 553

INNEBANDY

hver onsdag kl. 15.30
for HMF-medlemmer

Kråkerøy
Ungdomsskole
- Fredrikstad

**Ta med
innebandykølle**

Ved spørsmål:
Hans Henrik Staaf 951 91 553

Fra sjakta

Av Tor Erik Lundberg

En av de siste Wisbech montørene som ble med over til Reber, fra den gangen Wisbech ble kjøpt opp av Reber, er på vei ut i pensjonistenes rekke. Heismontør, hobbyastronom og modellfly-entusiast Håkon Aas takker snart for seg etter nesten 50 år i faget og etter å ha montert over 200 heiser. Håkon er en hyggelig mann med stor interesse for dupperingser, og har du noe som ikke virker så kan du være ganske sikker på at Håkon åpner den for å se hvordan den er inni. Han har også en virkelig god hukommelse. Alle årstall som Håkon ramser opp i dette intervjuet er rett fra hodet. Han sier seg villig til et intervju med Heismontøren.

Når begynte du i læra?

Jeg begynte i læra 16 år gammel den 1. august 1960.

Kom du rett fra skolebenken?

Jeg hadde jobbet et år som visergutt/sykkelbud hos Myres Reklamebyrå i Oslo før jeg begynte i læra hos Wisbech. Før jeg fikk jobben der, hadde jeg søkt læreplass på Fortuna. Da jeg igjen tok kontakt med Fortuna for å høre hvordan det lå an, sa de at de hadde de læreguttene de skulle ha, uten at de hadde sagt fra til meg. På vårparten, rundt mai måned, fikk jeg lærlingplass hos Wisbech.

Jeg var veldig skolelei, som så mange er i den alderen. Etter folkeskolen gikk jeg et år med metallsløyd på Hersleb Skole (Oslo). Da jeg begynte i læra, trodde jeg at jeg var ferdig med skolen. Når jeg begynte på Wisbech var det noen som spurte om jeg hadde meldt meg på skolen. «Skolen?!», jeg skulle vel ikke gå noen skole? Men jeg ble pent nødt til det hvis jeg skulle bli heismontør.

Da vi begynte i læra hadde vi et halvt år med praksis i verkstedlære. Dette var liksom prøvetida. Det innebar to måne-

Navn: Håkon Olav Aas

Klubb: Reber

Bosted: Slitu (i Indre Østfold, ved Askim)

Stilling: Heismontør

Alder: 64 år

der nede i maskinverkstedet, hvor de blant annet lagde føringer, og to måneder på det som het «Galleri», hvor de satt sammen maskiner, rettet opp motorer i forhold til koplinger og alt det der. Til slutt var vi to måneder på «apparatavdelingen», hvor de lagde styringer. I disse seks månedene var det en god del praksis med bl.a. sveising.

Hvorfor valgte du heismontøryrket?

Jeg hadde en ekssvoger som var maskinist som hadde en del maskinpraksis på Nyland Vest. Han foreslo for meg at jeg burde søke meg inn i heis.

Hvor lenge har du jobbet i Reber?

Vi som jobbet i Wisbech fikk velge om vi ville bli med over til Reber da de kjøpte opp Wisbech i 1967. Jeg var blant dem som takket ja, men fikk ikke fast ansettelse før 1. oktober 1968, så vi fikk ikke med noen ansiennitet. Osloavdelinga het da Reber Heis, mens de på Sørlandet het Brødrene Reber Vikeland. Jeg jobbet i Osloavdelingen frem til 1. februar 1980, da begynte jeg i Fredrikstadavdelingen.

Har du aldri vurdert å bytte yrke?

Jo, jeg har hatt tanker om det. Jeg tenkte tanken å starte opp som elektriker og flytte til Østerdalen hvor kona mi er fra. Men jeg har trivdes godt. Og til dags dato så kan jeg ikke huske at lønnsutbetalingen har vært forsinket noen gang, aldri mer enn en dag. Og det er viktig.

Lønningene begynte vel ikke å bli bra i faget før ut på 80 tallet?

I 1984 ønsket Reber å gå bort fra ak-

kordsystemet, jeg kan da minnes at vi fikk et tilbud på 105,- kr timen. I 1980 hadde vi 60,- kr i timen. Da jeg begynte i læra i 1960 hadde jeg 1 kr og 36 øre timen. Jeg halverte lønna mi da jeg gikk fra viserguttjobben til læreplass i Wisbech. Kameratene mine sa det var galskap, men det var heismontør jeg ville bli. Jeg mistet faren min da jeg var tretten, så det var ikke mye å slå seg på baklomma etter. Jeg vokste opp i Christian Kroghsgate i Oslo sammen med tre søsken, nå har jeg bare to igjen.

Du er opprinnelig fra Oslo, hvordan endte du opp i Østfold?

Kona og jeg bodde på Ammerud (Oslo øst) i 11. etg, og trivdes egentlig ganske godt. I 1969/70 monterte jeg en svær vareheis på et maskinverksted i Rakkestad. Og i 1974 monterte jeg en svær Wisbech heis for Reber der. Da var det en som foreslo at jeg skulle kjøpe tomt. Og det ble det til, og i 1978 flyttet vi inn.

Har du noen gang vært aktiv i klubb og foreningsarbeid?

Jeg var så vidt med i klubbstyre i Reber i 1967 da de holdt til i Håkon VII gate i Oslo. Ellers har jeg vært klubbleder i Østfoldavdelinga et års tid. Jeg var også aktiv under streiken i bl.a. 1974 for Heistjernen da vi streiket i to måneder.

Hvordan har overgangen vært for deg fra relestyrte heiser og frem til dagens styringer?

For så vidt har det gått greit. Problemet er at det går i blant kun et år mellom

hver gang det kommer en ny styring. Men den verste overgangen var den gangen jeg gikk fra Wisbech til Reber. Reber hadde mye mer avanserte styringer enn Wisbech, med bl.a. automatiske dører.

Du er vel veldig teknisk interessert?

Jo, jeg har alltid vært veldig interessert i elektronikk og duppedingser.

Du har allerede begynt å trappe ned, når går du av?

Jeg har jobbet 60 % det siste halvannet år. Nå har jeg sendt inn papirene for å slutte onsdag 1. oktober i år. Da er det slutt, men det kan jo hende jeg tar en jobb eller to hvis det skulle være behov.

Hva kommer du til å savne mest?

Kontakten med gutta og folk som jeg treffer. Det å kunne feilsøke litt. Det blir nok en overgang, så det blir nok litt rart, jeg ser det ikke helt for meg ennå.

Hva skal du gjøre når du blir pensjonist?

Da skal jeg finne frem hobbyene mine. Bl.a. data og modellfly. Jeg starta opp med modellfly allerede da jeg gikk på folkeskolen. Ellers har vi hjemstedet til kona å ta vare på i Østerdalen.

Hva skal du gjøre i sommer?

Jeg skal ha fire uker ferie i sommer. Den skal vi tilbringe på Sandviken Camping i Tøcksfors, i Østerdalen og en uke ved Nes camping i Hallingdal. I Hallingdal finnes det et nedslagsfelt for meteoritter. Jeg har alltid vært veldig interessert i astronomi.

Verv i Heismontørenes Fagforening per 20.04.08

Styret

Verv	Periode	Navn	Telefon privat	Mobiltlf	E-post
Leder	08-10	Rune Larsen	67 56 1452	951 91 555	rune.larsen@heis.no
Nestleder	07-09	Espen Milli	21 92 13 02	902 07 501	espen.milli@chello.no
Nestleder	08-10	Dag Thoresen	69 30 83 44	971 80 520	dag.thoresen@broadpark.no
Sekretær	08-09	Vidar Holm	63 879 793	970 62 663	vidar.holm@heis.no
Nestleder/studieleder	07-09	Per Arne Jensen Salo	22 68 99 47	918 53 408	per.arne.salo@heis.no
Kasserer	07-09	Michael Berggren		481 00 112	kasserer@heis.no
1. styremedlem	08-09	Tore Hansen	56 14 05 67	915 95 397	tore.69@hotmail.com
2. styremedlem	08-10	Edmund Berget		930 45 646	eddie_kick_ass@hotmail.com
3. styremedlem	08-10	Jan Refsnæs	51 66 78 04	918 72 686	janrefsn@online.no
4. styremedlem		Tor Moen	35 53 67 03	909 16 330	tor.moen@heis.no
5.styremedlem		Roar Enerly		916 34 682	roar.enerly@heis.no
6.styremedlem		Thomas Skoglund		922 30 888	thomas.skoglund@otisklubben.no
7.styremedlem		Odd Jacobsen		959 86 195	odjaco2@online.no

Ungdomsgruppe

Lærlingerepresentant	08-10	Sondre Stuve		415 63 239	sondre_trial@hotmail.com
8.styremedlem	08-10	David R. Andersen		480 06 131	david.andersen@heis.no
9.styremedlem	08-09	Daniel Nyborg		918 80 354	daniel_nyborg@hotmail.com
10.styremedlem	08-10	Vidar Nordtvedt		907 45 270	radivvidar@hotmail.com
11.styremedlem	08-09	Steffen Yttervik		932 21 959	steffen@teamstac.no
12.styremedlem	08-10	Dan Terje Rønning		905 77 667	mail@danterje.com
13.styremedlem	08-09	Kristoffer Warhuus		934 93 801	kriwar@hotmail.com

Andre oppgaver

Medl.reg.	–	Kjell Berntzen	22 28 3760	905 51 422	kjell.berntzen@heis.no
Akkordkontrollør	07 - 09	Ole William Pedersen		900 32 478	
HMS-ansvarlig	07 - 09	Gaute Finstad	72 83 41 75	915 12 935	hms@heis.no
Lærlingansvarlig	07 - 09	David R. Andersen		480 06 131	david.andersen@heis.no
Redaktør/nettansvar	07 - 09	Geir Eigil Løkke	22 75 00 85	908 77 082	geir.lokke@heis.no
Sekretær		Bjørn Tore Egeberg			bjorn.tore@heis.no
Landsstyrerepresentant	–	Terje Skog		908 77 069	terje@elogit.no

Avdelinger

Bergen	07 - 09	Tore Hansen	56 14 05 67	915 95 397	tore.69@hotmail.com
Drammen	06 - 08	Tommy Hansen		911 14 906	tommy_husaberg@hotmail.com
Hedmark/Oppland	07 - 09	Lasse Aga	62 53 57 70	901 51 334	laga@broadpark.no
Kristiansand	05 - 07	Vidar Johanson			
Møre og Romsdal	08 - 10	Erlend Andberg		911 51 662	erlend.a@hotmail.com
Nord-Norge	06 - 08	Jan Wahlgren		951 91 583	jab-wa@online.no
Oslo	06 - 08	Rune Larsen	67 561 452	951 91 555	rune.larsen@heis.no
Stavanger	07 - 09	Jan Refsnæs	51 667 804	918 72 686	janrefsn@online.no
Trondheim	07 - 09	Edmund Berget og Vidar Nordtvedt			95192117
trondheim@heis.no					
Vestfold/Telemark	07 - 09	Terje Haugen		917 46 885	terje.haugen@c2i.net
Østfold	07 - 09	Tor Erik Lundberg		951 91 560	torerl@online.no

Klubber

Otis	Hovedtill.	Thomas Skoglund		922 30 888	thomas.skoglund@otisklubben.no
Otis	Oslo	Tommy Rønning		901 11 690	tommy.ronning@otisklubben.no
Euroheis	Oslo	Frode Stokke	22 29 10 90	975 61 580	eirstokk@online.no
Kone	Norge	Roar Enerly		916 34 682	roar.enerly@heis.no
Melbye	Oslo	Terje Amundsen		952 28 775	ter-amu@online.no
Reber Schindler	Hovedtill.	Tor Moen	35 53 67 03	909 16 330	tor.moen@heis.no
Reber Schindler	Oslo	Ove Opheim	67 90 07 76	906 14 238	oveoph@online.no
Stahl	Oslo	Espen Milli	21 92 13 02	902 07 501	espen.milli@chello.no
Stahl	Bergen	Tore Hansen	56 14 05 67	915 95 397	tore.69@hotmail.com
Thyssen	Oslo	Odd Jacobsen		959 86 195	odjaco2@online.no
Ribe	Oslo	Bjørn Gundersen		957 98 987	bjorn.gundersen@heis.no
HK Service	Bergen	Kenneth Andberg		959 86 255	kenneth.andberg@hjemme.no
Ing Stein Knutsen	Bergen	Yngve Larsen		992 56 725	ynlgar@online.no
Heis-Tek	Bergen				
Heis-Tek	Oslo	Terje Gundersen		909 47 048	t-gund@online.no
Heis-Tek	Tromsø	Tore Olsen		900 30 576	toreolsen74@yahoo.com
Uniheis	Oslo	Eivind Søreide Solsvik		982 30 870	eivind@uniheis.no
Norheis	Oslo	Jonny Ødegaard		952 98 601	jonny@norheis.no
Access		Øystein Jevnaker		476 00 227	

Avdeling

Oslo	Adresse	Tlf.kontor	telefaks	E-post
Bergen	Schweigaardsgt 34 f, 0191 Oslo	22 17 45 50	22 17 45 53	heis@heis.no
Trondheim	Kalfarv. 71, 5018 Bergen	55 368766	55 36 55 77	bergen@heis.no
Stavanger	Postboks 9254,7424 Trondheim	72 848390	72 84 83 90	trondheim@heis.no
Kone	Lagårdsvei 124, 4011 Stavanger	51 840460		janrefsn@online.no
Thyssen	c/o HMF			koneklubben@heis.no
	c/o HMF			tke.klubb@thyssenskrupp.no

Avdeling

HBU	Adresse	Tlf.kontor	telefaks	E-post
Opphei	Per Krohgs vei 4a, 0454 Oslo	22 79 35 10	22 79 35 19	post@heisutdanning.no
	Per Krohgs vei 4a, 0454 Oslo	22 79 35 14	22 79 35 19	post@opphei.no